

המכתב

לְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ

לְקוּטֵי מוֹהַר"ן

עַל הַתּוֹרָה וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה

עִם לְקוּטֵי הַתּוֹפְלוֹת

ג' ליון 165

פְּרָשַׁת בְּמִדְבָּר תִּשְׁב"ב

פְּרָקֵי אֲבוֹת - פְּרָק שְׁשִׁי 'קִנְיַן תּוֹרָה'

לזכר עולם יהיה צדיק

לע"נ הרה"צ חו"פ
רבי אשר יעקב
בהגה"ק רבי רפאל זצוק"ל
נלב"ע כ"ד תמוז תשמ"ט
תנצב"ה

לע"נ הרה"ג איש צדיק תמים
רבי אהרן גרשון מנחם
ב"ר אפרים שמואל זצ"ל
נלב"ע ח' אלול תשע"ח
תנצב"ה

לרפואת
מלכה בת ברכה אסתר
לרפואה שלימה בקרוב

האזרה האודת

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לחיות באור הפרשה

עם תורה
דעתיקא סתימא

דעתידא
לאתגליא
לעתיד-לבא

יו"ל בעז"ה ע"י
מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א
052.763.1800
B48148@gmail.com

פְּרַשְׁת בַּמִּדְבָּר

לְרַפְאוֹת, וְעַל־יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה אִין מוֹעִיל רְפוּאוֹת.

זָה פְּרוּשׁ (בְּבִא־בִתְרָא עֵד): **"זְמַנָּא חֲדָא הוּוּ קַאזְלִינֵן בְּמִדְבָּרָא וְכוּ"** - הֵינּוּ שְׁסָפֵר: **"שְׁפַעַם־אַחַד הֶלְךְ בְּמִדְבָּר"** - זֶה בְּחִינַת 'תְּקוּן הָאֱמוּנָה', בְּבִחִינַת (יְרֻמָּה ב, ב): **"לְכַתְּךָ אַחֲרַי בְּמִדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה"**.

"אַרְץ לֹא זְרוּעָה" - זֶה בְּחִינַת 'פְּגַם־הָאֱמוּנָה', שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַלְקְלוּ הַזְּרַעִים.

"לְכַתְּךָ אַחֲרַי בְּמִדְבָּר" - זֶה בְּחִינַת 'תְּקוּן־הָאֱמוּנָה', שֶׁהֵאֱמִינוּ בּוֹ יִתְבַּרַךְ וְהִלְכוּ אַחֲרָיו בְּמִדְבָּר, וְתִקְנוּ בְּחִינַת **"אַרְץ לֹא זְרוּעָה"**, דְּהֵינּוּ נְפִילַת־הָאֱמוּנָה.

ג.

(סְפָר־הַמִּדּוֹת, לְמוֹד מַה)

בְּשַׁעוֹשָׁה אָדָם אֶת־עַצְמוֹ 'הַפְקֵר' לְלִמּוּד תּוֹרָתוֹ לְכָל, הַתּוֹרָה נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה (נְדָרִים נה.).

ד.

(סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה אַ מְאֹבְדַת בֵּת־מֶלֶךְ)

וְהָיָה הוֹלֵךְ אָנָּה וְאָנָּה זְמַן רַב וּבְמִדְבָּרִיּוֹת וּבְשָׂדוֹת וּבְיַעֲרִים, וְהָיָה מְבַקֵּשׁ זְמַן רַב מְאֹד.

וְהָיָה הוֹלֵךְ 'בְּמִדְבָּר', וְרָאָה שְׁבִיל אֶחָד מִן הַצַּד, וְהָיָה מְיַשֵּׁב עַצְמוֹ: **"בְּאִשֶּׁר שָׂאֲנִי הוֹלֵךְ כָּל־כֶּךָ זְמַן רַב בְּמִדְבָּר"** וְאִינִי יָכוֹל לְמַצְאָהּ, אֲלֵךְ בְּשִׁבִיל הַזֶּה, אֲוִלִי אֲבוּא לְמַקּוֹם יָשׁוּב!" - וְהָיָה הוֹלֵךְ זְמַן רַב וְכוּ.

"וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (בְּמִדְבָּר א, א)

כָּל מִי שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה עַצְמוֹ בְּמִדְבַר הַפְקֵר, אִינוּ יָכוֹל לְקַנּוֹת אֶת הַחֲכֵמָה וְהַתּוֹרָה, לְכַךְ נֶאֱמַר: **"בְּמִדְבַר סִינַי"**.

מֵאִי דְכָתִיב (בְּמִדְבָּר כ"א, יח): **"וּמִמִּדְבַר מִתְּנָה"** - אִם מְשִׁים אָדָם עַצְמוֹ בְּ'מִדְבַר' זֶה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ, תִּלְמּוּדוֹ מִתְקַמֵּם בְּיָדוֹ. וְאִם לֹא, אִין תִּלְמּוּדוֹ מִתְקַמֵּם בְּיָדוֹ. (עֲרוּבִין נד.)

מֵאִי דְכָתִיב (בְּמִדְבָּר כ"א, יח): **"וּמִמִּדְבַר מִתְּנָה"** - בִּיּוֹן שְׁעוֹשֶׂה אָדָם אֶת־עַצְמוֹ בְּ'מִדְבַר' שֶׁהוּא מְפָקֵר לְכָל, תּוֹרָה נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה. (נְדָרִים נה.)

א.

(ח"א י"ה, ה)

"אִין אָדָם זוֹכֵה לְתוֹרָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שְׁפָלוּת", כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חַז"ל (עֲרוּבִין נד, נְדָרִים נה). - עַל בְּמִדְבָּר כ"א, יח): **"וּמִמִּדְבַר מִתְּנָה"**.

שִׁישְׁבֵר גְּאוּתוֹ מֵאַרְבַּע בְּחִינּוֹת 'שְׁפָלוּת'. (א) כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַקְטִין אֶת־עַצְמוֹ לְפָנֵי גְּדוּלִים מְמַנּוּ. (ב) וְלְפָנֵי בְּנֵי־אָדָם כְּעֶרְבוֹ. (ג) וְלְפָנֵי קִטְנִים מְמַנּוּ. (ד) וְלְפַעֲמִים שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ קָטָן שֶׁבְּקִטְנִים, וְצָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת־עַצְמוֹ כְּנֶגֶד מְדַרְגַת עַצְמוֹ, וַיִּדְמָה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא לְמַטָּה מִפְּדֻרְגָתוֹ, בְּבִחִינַת (שְׁמוֹת טז, כט): **"שָׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו"**.

ב.

(ח"ב ה, בְּסוּף)

עֵקֶר כַּח הַרְפוּאָה שִׁישׁ בְּכָל עֵשֶׁב וְעֵשֶׁב, הוּא עַל־פִּי הַסֵּדֶר שִׁישׁ לְהַזְרִיעַ לְפִי הַמְּקוֹם וְלְפִי הַזְּמַן. וְסֵדֶר הַזְּרַעִים הוּא עַל־יְדֵי 'אֱמוּנָה', בְּבִחִינַת (שְׁבַת לא): **"אֱמוּנָה זֶה סֵדֶר זְרַעִים"**, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָהֶם כַּח

וַיֵּשֶׁב עֲצָמוֹ: שְׁבוּדָאֵי בְּיָשׁוּב לֹא נִמְצָא
'הר של זהב' ו'מבצר של מרגליות',
 כי הוא בקי במפת-העולם, ועל-פן אלה אל
 ה'מדבריות'. והלך לבקשה ב'מדבריות'
 כמה וכמה שנים וכו'.

אַחֲר־כֵּן רָאָה אָדָם גְּדוֹל מְאֹד, שְׂאִינוֹ
אֲנוּשֵׁי כָּל־כּוֹ, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ
שָׁאַל אוֹתוֹ: "מִי אַתָּה?! וְאָמַר לוֹ: "אֲנִי אָדָם."
וְתָמָּה וְאָמַר: "שִׁזָּה כָּל־כֵּן זְמַן שְׂאִנִּי
בְּה'מִדְבָּר, וְלֹא רָאִיתִי מֵעוֹלָם בְּכָאן אָדָם"
וְכו'.

אָמַר לוֹ הָאָדָם הַמְּשֻׁנָּה: "הִנֵּה בְּמִדְבָּר'
נִמְצָא שָׁם אָחִי, וְהוּא מְמוֹנָה עַל כָּל
הָעוֹפּוֹת, וְאוּלַי יוֹדְעִים הֵם" וְכו'.

וְהֵלֵךְ בְּמָה וְכִמָּה שָׁנִים לְבַקְשׁוֹ, וּמְצָא שׁוּב
אָדָם גְּדוֹל מְאֹד כְּנֹ"ל וְכו'. אָמַר לוֹ:
"לְהֵלֵךְ בְּמִדְבָּר' נִמְצָא שָׁם אָחִי שְׂמֻמָּנָה עַל
כָּל הָרוּחוֹת וְכו', אוּלַי יוֹדְעִים הֵם". וְהֵלֵךְ
בְּמָה וְכִמָּה שָׁנִים לְבַקְשׁ, וּמְצָא אָדָם גְּדוֹל
גַּם־כֵּן וְכו' וְכו'. וּבִסּוּף הוֹצִיָאָה.

ה.

(ספורי-מעשיות, מעשה י מבערגער ועני)

וּבָא רוּח־סַעְרָה גְּדוֹלָה, וְנָשָׂא הַסְּפִינָה (עם
בן הבערגער) אֶל סַפֵּר אֶחָד שֶׁהָיָה שָׁם
'מִדְבָּר' וְכו'. וְהֵלֵךְ הַבַּחּוּר (בן הבערגער)
'בְּמִדְבָּר'.

וְהָיָה הוֹלֵךְ וְהוֹלֵךְ, עַד שֶׁנִּתְרַחַק מִן הַסַּפֵּר,
וְרָצָה לָשׁוּב וְלֹא יָכוֹל, וְכָל מָה
שֶׁרָצָה לָשׁוּב, נִתְרַחַק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁרָאָה
שְׂאִי־אֶפְשֵׁר לוֹ לָשׁוּב, וַיֵּלֶךְ בְּאֶשֶׁר יָלַךְ.

וְהֵלֵךְ שָׁם בְּמִדְבָּר', וְהָיָה בְּיָדוֹ קֶשֶׁת
שֶׁהָיָה מְצִיל עֲצָמוֹ נֶגֶד הַחַיּוֹת־רָעוֹת
ש'בְּמִדְבָּר', וּמְצָא שָׁם אִיזָה דְּבָרִים לֶאֱכֹל,

וְהָיָה הוֹלֵךְ וְהוֹלֵךְ, עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מִן ה'מִדְבָּר',
וּבָא אֶל מְקוֹם יָשׁוּב וְכו'.

וְנִתְיָשֵׁב לָשׁוּב וְלַחֲזוֹר לְמְקוֹמוֹ אֶל
'הַמִּדְבָּר' שֶׁהָיָה בּוֹ, וְשָׁם יִבְלָה
יָמֵי חַיָּיו וְכו', וְהִגִּיעַ לְשָׁם וְכו'. וְנִסְפַּם
אֶצְלוֹ: שִׁיֵּשֶׁב שָׁם בְּמִדְבָּר' וַיִּבְלָה שָׁם יָמֵי
חַיָּיו, כְּפִי מָה שֶׁעָרַף בְּדַעְתּוֹ חַיּוֹת הָאָדָם
בְּעוֹלָם־הַזֶּה, נִחְקַר בְּדַעְתּוֹ, שְׂטוּב לְבָלוֹת כְּאֵן
מְסַפֵּר יָמָיו!

וּבָא רוּח־סַעְרָה וְנָשָׂא הַסְּפִינָה (עם הַבַּת-
קִיסָר) וְכו', וּבָאוּ אֶל אוֹתוֹ הַסַּפֵּר
שֶׁהָיָה 'מִדְבָּר', שֶׁהָיָה שָׁם הַבַּחּוּר הַנִּ"ל.
וְהָיָה (הַבַּת־קִיסָר) הֵלְכָה וְכו', עַד שֶׁהִגִּיעָה אֶל
הַמְּקוֹם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם הַבַּחּוּר הַנִּ"ל וְכו',
וְלֹא הִפִּירוּ זֶה אֶת זֶה וְכו', וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁנֵיהֶם
וְכו'.

וְהָיָה הוֹלֵךְ הַקִּיסָר וּבָא עַל הַיָּם, וְנָשָׂא גַם־
בֶּן הָרוּחַ אֶת הַסְּפִינָה אֶל הַמִּדְבָּר
הַנִּ"ל שִׁיּוֹשְׁבִים שָׁם הַשָּׁנִים הַנִּ"ל (הַבַּחּוּר בֶּן
הַבַּעֲרָגֶעֶר וּבְתוֹ הַיִּפְתָּתָאֵר), וְלֹא הִפִּירוּ זֶה אֶת זֶה
וְכו'.

וַיֵּשְׁבוּ שָׁם אֵלָיו (שְׁלֶשָׁה) הַנִּ"ל יַחַד וְכו',
וְהַבַּחּוּר הַנִּ"ל הָיָה מוֹכִיחַ לָהֶם:
"שְׂפָאן טוֹב לְבָלוֹת יָמֵי חַיֵּיהֶם" וְכו'.

וְהַבַּחּוּר הַנִּ"ל הָיָה דְּרַכּוֹ לֵילֵךְ בְּכָל יוֹם
וְעָשָׂה לוֹ סִימָן בְּשִׁלְשָׁה אֵילָנוֹת,
כִּי הָיָה שָׁם אֶלְפֵי אֶלְפִים אֵילָנוֹת, וּבְקֶשֶׁשׁ שָׁם
הַכֶּתֵב (שֶׁל הַבַּת־קִיסָר) וְכו', וּכְשֶׁהָיָה חוֹזֵר מִשָּׁם
הָיָה בָּא עִם עֵינָיִם בְּכוּיּוֹת כְּשֶׁבְּקֶשׁ וְלֹא מְצָא.
שָׁאַלוּ אוֹתוֹ: "מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ בְּאֵלָיו
הָאֵילָנוֹת, וְאַחֲר־כֵּן אַתָּה חוֹזֵר
וְעֵינֶיךָ בְּכוּיּוֹת"!

הַשִּׁיב לָהֶם וְסַפֵּר לָהֶם כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשָׂה:
"שֶׁבַת־הַקִּיסָר שְׁלָחָה לוֹ כֶּתֵב וְכו',

וְטָמַן אוֹתוֹ בְּאֶלּוֹ אֵילָנוֹת, וּבֵא רוּח־סִעָרָה וְכוּ', כִּנ"ל, וְעַתָּה הוּא מְבַקֵּשׁ אוֹלֵי יַמְצֵא"?!
אָמְרוּ לוֹ: "לְמַחֵר בְּשִׂתְלֹךְ לְבַקֵּשׁ, גִּלְדֵךְ גַּם־כֵּן עִמָּךְ, אוֹלֵי נִמְצֵא אֲנַחְנוּ אוֹתוֹ הַכֶּתֵב" וְכוּ'. וְהִלְכוּ הֵם עִמּוֹ גַם־כֵּן.

וּמְצֵאָהּ הַבַּת־קִיסָר הַכֶּתֵב בְּאֵילָן, וְרֵאתָה שֶׁהוּא כְּתַב־יָדָה מִמֶּשׁ וְכוּ', וְהַחֲזִירָה לוֹ הַכֶּתֵב וְכוּ', וְהָיָה בֵּינֵיהֶם שְׂמֻחָה גְדוֹלָה וְכוּ'.

וְהִלְכוּ אֵלּוֹ הַשְּׁלֹשָׁה יַחַד, וְשִׁכְרוּ לָהֶם סְפִינָה וּבָאוּ אֶל הַמְּדִינָה שְׂיוֹשְׁבֵת שֵׁם הַקְּסָרִית וְכוּ' - וְהָיְתָה הַחֲתָנָה וְהַשְּׂמֻחָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהַמְלוּכָה וְהַקְּסָרִית קִבְּלוּ הַזּוּג הַזֶּה וּמְלָכוֹ בַּכֶּפֶה.

ו.

(חיי-מוהר"ן רלה)

אֲנִי צָרִיךְ תָּמִיד לְפָנֹת הַדֶּרֶךְ בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה תַּהוֹ וּמִדְּבַר, לַעֲשׂוֹת שֵׁם דֶּרֶךְ, לְקַצֵּץ מִשֵּׁם כָּל הַמְעַכְּבִים שֵׁם אֶת הַדֶּרֶךְ.

וְצָרִיכִים לְקַצֵּץ שֵׁם אֵילָנוֹת הַגְּדֹלִים שֵׁם מְאֻלָּפִים שְׁנַיִם, וְלַהֲיוֹת הוֹלֵךְ וְשׁוֹב אָנָּה וְאָנָּה לְקַצֵּץ וְלַחֲזֹר וְלְקַצֵּץ, כִּדִּי שִׁיחֶיָה הַדֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לְרַבִּים, שְׂיוֹכְלוּ רַבִּים לֵילֵךְ בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ.

ז.

(חיי-מוהר"ן רמ)

אֲנִי דוֹמָה כְּמִי שֶׁהוֹלֵךְ יוֹמָם וְלַיְלָה בְּמִדְּבַר, וְחוֹתֵר וּמְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת מ'מִדְּבַר' - 'יִשׁוּב'.

כִּי בְּכָל אֶחָד מֵהֶם בְּלָבוֹ מִדְּבַר שְׂמֻמָּה מֵאִין יוֹשֵׁב, וְאִין שֵׁם מְדוּר לְשִׁכִּינָה, וְאִנִּי חוֹתֵר וּמְבַקֵּשׁ בְּכָל עֵת לַעֲשׂוֹת אֵיזָה תְּקוּן וּמְקוֹם בְּלִבְבְּכֶם לַהֲיוֹת שֵׁם מְדוּר לְשִׁכִּינָה.

הֲלֹא כַּמָּה יְגִיעוֹת צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת מֵאֵילָן סָרֵק עַב שְׂקוֹרִין דְּעַמְבָּ, לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בָלִים יָפִים וְרֵאוּיִים לְתַשְׁמִישׁ אָדָם, כְּמוֹ־כֵן מִמֶּשׁ יְגִיעוֹת כָּאֵלּוֹ צָרִיךְ אֲנִי לִיַּגַע אֶת־עַצְמִי עִם כָּל אֶחָד מֵהֶם לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ אֵיזָה תְּקוּן.

ח.

(חיי-מוהר"ן תיא-תיב)

בְּשַׁעוֹסְקִים בְּסַפְרִים אֵלּוֹ (הַמְּפָרְשִׁים אֶת הַתּוֹרָה עַל־פִּי דְרָכֵי הַמַּחְקָרִים), אֵיךְ מוֹצֵאִין בָּהֶם דְּבַר קִדְשָׁה, וְהוּא כְּמוֹ הַהוֹלֵךְ בְּמִדְּבַר שָׁמַם שָׂאִין מוֹצֵאִין עִם מִי לַפְּגַע.

זָזָה שֶׁהוּא ז' לְבַעֲצָמוֹ הָיָה מְעִין לַפְּעָמִים בְּאֵלּוֹ הַסַּפְרִים - הוּא בְּחִינַת "סוּד שֶׁהִלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְּבַר" שֶׁהוּא מְקוֹם הַסַּטְרָא־אֲחָרָא. וְאֵיתָא בְּזִהְרֵי־הַקְּדוּשׁ (תְּרוּמָה קנז): "שֶׁבְּשִׁבִיל זֶה הִלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְּבַר, כִּי הֵם דְּרָכּוֹ עַל הַסַּטְרָא־אֲחָרָא בְּהַלִּיכְתֶּם שֵׁם". וּבְכַוְנָה זוֹ הוּא מְעִין בָּהֶם בְּסַפְרִים אֵלּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדְּבַר, וְהִבֵּן.

אָבֵל לָנוּ - הוּא אֲסוּר גְּדוֹל מְאֹד לְהַבִּיט ב'סַפְרִים שֶׁל חֲקִירוֹת' הַנ"ל.

גַּם עֵינַי בְּהַתּוֹרָה 'בֹּא אֶל פְּרַעֲה' (ח"א סד): "שֶׁמְבֹאֵר שֵׁם גְּדֹל הָאֲסוּר לְכַנֵּס בְּחֲקִירוֹת, כִּי נִמְשָׁכִין מִחֲלָל־הַפְּנוּי וְכוּ'!" - וְשֵׁם מְבֹאֵר: שֶׁהַצְּדִיק הַגְּדוֹל מְאֹד צָרִיךְ דִּיקָא לְעֵינַי בָּהֶם, כִּדִּי לַהֲעֵלוֹת מִשֵּׁם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְשֵׁם.

ט.

(לְקוּטֵי־הַלְכוּת, גְּבִית־חֹב מֵהִיתוּמִים ג, ח - עַל־פִּי לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"ב יב, אֵיזָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ) זֶה בְּחִינַת מַה שֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה בְּמִדְּבַר דִּיקָא, וְיִשְׂרָאֵל הִלְכוּ שֵׁם בְּמִדְּבַר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וּבְכָל אֵלּוֹ הָאֲרָבָעִים שָׁנָה

הלך המשכן עמהם, ושם נדבר השם-
 יתברך עם משה וקבלו את התורה מפי משה
 רבנו עליו השלום - כמו שכתוב (במדבר א, א):
 "וידבר ה' אל משה במדבר סיני ובאהל
 מועד".

כי קדם שזוכין לאיזה התגלות בתורה
 ועבודה, שזהו בחינת 'קבלת התורה' -
 צריכין שיהיה מקדם פמה 'בלבולים'
 ו'ספקות' ו'מניעות רבות' 'תאוות' ו'טרדות'
 וכיוצא.

כי כל-זה נמשך מ'מקומות החיצונים',
 שהם מקבלין חיות מעצם הסתרת
 והעלמת ה'מאמר-סתום', בחינת "איה",
 כמבאר בסוף מאמר הנ"ל (ח"ב יב): "שקדם
 כל תורה, יש אלו הבלבולים" וכו', עין-שם.

ואזי כשמתגברין על האדם אלו
 ה'בלבולים' וה'מניעות' וה'תאוות'
 וכו', ואינו יודע שום דרך איך לצאת מהם
 ואיך למצא כבודו יתברך שם, ושואל ודורש
 ומבקש ומחפש: "איה מקום כבודו" - אזי
 הירידה תכלית העליה, ואזי זוכה לבחינת
 ה'מאמר-סתום', שהוא בחינת "איה", שרש
 התורה והמאמרות כלם.

ואזי זוכה להמשיך משם 'תורה' - כי
 עקר כל התורה נמשך משם, כי
 ממשיכין 'התגלות כבודו יתברך' שהוא
 כלליות התורה מאין ליש, ועקר חיות כל
 הכבוד והתורה והמאמרות כלם נמשך משם,
 מבחינת ה'מאמר-סתום' שהוא בחינת
 "איה", שהוא "בראשית" וכו'.

כי הקלפות והחיצונים, בחינת 'מקומות-
 המטנפים' - מקבלין חיות מעצם

הסתרו והעלמו, שעל-ידי-זה יש להם פח
 להסתיר כבודו יתברך לגמרי חסו-שלום,
 ולהכניס בפירות ובלבולים וספקות בלב,
 שמשם עקר פח ה'יצר-הרע' שנקרא "אל
 אחר" (שמות לד, יד).

אבל מי שנופל לשם חסו-שלום, והוא
 שואל ומבקש ומחפש שם "איה"
 וכו', כנ"ל - אזי זוכה לעלות ל'שרש כל
 הקדשות', ל'שרש התורה', שהוא בחינת
 "איה", בחינת "בראשית", וממשיך ומקבל
 'התגלות התורה' משם.

וזוהו בחינת 'קבלת התורה' "במדבר"
 דיקא, אחר תקף 'גלות מצרים' - כי
 בתקף השעבוד של 'גלות מצרים', שהיה
 'גלות הנפש והגוף', אז "ויצקו בני ישראל
 אל ה'" (שמות יד, י), כי לא היו יודעים שום
 עצה ותחבולה, איך להנצל מהם, רק תפסו
 אפנות אבותם וצעקו אליו יתברך, והיו
 מצפים ומבקשים למצא כבודו יתברך, ועל-
 ידי-זה זכו לגאולה.

ואז הלכו במדבר "מקום נחש שרף
 ועקרב וצמאון" וכו' (דברים ח, טו),
 שהוא בחינת 'מקומות החיצונים' הרחוקים
 מכבודו יתברך, ושם דיקא בקשו וחפשו את
 השם-יתברך, עד שזכו לקבל את התורה
 במדבר, שזהו 'ירידה תכלית עליה'.

כי "במדבר" דיקא, שהוא 'מקומות-
 החיצונים' - כש'מבקשין ומחפשין שם
 אחר כבודו יתברך, אז דיקא שם זוכין
 ל'קבלת התורה' שנמשך מבחינת "איה",
 שזוכין על-ידי הבקשה והחפוש ב'מקומות-
 החיצונים' דיקא, שהוא בחינת 'מדבר', כנ"ל.

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם
לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם"
(במדבר א. ב.)

מנאן, לידע הנותרים, פשבא להשרות
שכינתו עליהם מנאן. באחד בניסן הוקם
המשכן, ובאחד באיר מנאן.

ועל-כן קורין פרשה זאת קדם שבועות,
במובא בשלחן-ערוך (ארח-חיים
תכח, ד) הסימן: "מנו ועצרו" [פרוש: "במדבר"
שהוא מנין בני ישראל, קדם עצרת. טור-זקב].

כי מספר בני ישראל ו'מספר הימים'
שסופרין לעמר, הם בחינה אחת, בחינת
(תהלים קלט, טז): "גלמי ראו עיניך ועל ספרך
בלם יפתבו ימים יצרו ולא אחד בהם" - כי
כל אחד מישראל כלול מכל המדות, שהם
בחינת ימים, בחינת (שם לט, ה): "ומדת ימי".

כי פשיצא הטוב מהגלות, צוה השם-
יתברך למנותו, בדבר החביב שמונין
וסופרין אותו - כדי שיהיה מעתה שמור
וקים במספר ובמנין, ולא יחסר נצוץ אחד
מהם, ולא ישלטו עוד בהם זרים, כי כבר
נכנס הכל בחשבון הקדשה.

שזהו בחינת מספר בני-ישראל בכל
פעם שיצאו מרע לטוב - פמו
שיצאו מגלות-מצרים, וכן אחר חטא-העגל'
"שחזרה הזהמא" פידוע (זהר חיי-שרה ככו:),
והצרכו לטהר עצמן מחדש פידוע, לחזר
ולהוציא הטוב הפבוש מהרע - על-כן
צריכין מנין מחדש.

ועל-ידי-זוה מודיעין ל'הטוב-הפבוש',
ומוציאין אותו מהרע,
ומכניסין אותו ל'מספר-דקדשה', שהוא
מספר צבא השם' שהם 'צבאות בני-ישראל'
- כי פשכבר נכנס ה'טוב' ב'מספר צבא
השם', בודאי אסור לזרים לגע בו עוד, כי מי
שלח ידו בצבא הפלך המנויים והספורים -
ונקה.

י.

(ח"א קא)

כל מה שאדם משיג בשכלו, הוא בחינת
'אנפין-נהירין'. ומה שאינו משיג, הוא
בחינת 'אנפין-חשוכין'.

ועל-כן פשיזכה לעין בתורה, עד שמשיג
חכמות-התורה, בחינת 'אנפין-
נהירין' - אז נכנעין המדות והתאוות של
העכו"ם, בחינת 'אנפין-חשוכין'.

וזהו בחינת (דברים לב, ח): "יצב גבלת עמים
למספר בני ישראל". "למספר" -
הוא לשון 'ספיר ונהיר', בחינת (שמות כד, י):
"לבנת הספיר".

הינו: אחר 'אנפין-נהירין', שהם בחינת
'מספר בני ישראל' - אחריהם
'יצב גבולות עמים', שהם בחינת 'אנפין-
חשוכין'.

יא.

(לקוטי-הלכות, סימני בהמה וחייה טהורה ד,
יד אחרונים ה, ח - על-פי לקוטי-מוהר"ן
ח"א יז, ויהי הם מריקים שמייהם')

כשמעלין ה'טוב-הפבוש' מהספרא-
אחרא והעכו"ם, צריכין
להביאו לתוך מנין ומספר דקדשה', בחינת
(תהלים פז, ו): "ה' יספר בכתוב עמים" וכו'.
"יספר" דיקא.

וזה בחינת מספר בני-ישראל כשיצאו
מגלות-מצרים, וכן כשנפלו בעגל וכו',
כמו שפרש רש"י בפרשת במדבר (א. א):
"מתוך חבתן לפניו, מונה אותן כל שעה.
כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל

אָבֵל לַעֲתִיד כְּשִׁיתִבְטֹל ה'טְמֵאָה, כְּתִיב
 (הושע ב, א - בהפטרת פרשת השבוע):
"וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹזֶל הַיָּם אֲשֶׁר
לֹא יִמָּד וְלֹא יִסָּפֵר" וְכוּ' - כִּי אִזּוּ יִהְיֶה
'לְמַעַלְהֵם מִהַמְּסָפָר'.

כִּי בְּאֵמֶת: 'שָׂרֵשׁ נִשְׁמֹת יִשְׂרָאֵל' שְׁהֵם
'עֵקֶר הַטּוֹב, הוּא 'לְמַעַלְהֵם מִהַמְּסָפָר,
כִּי הֵם "חֶלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל" (איוב לא, ב), שְׁשֵׁם
אִין שִׁינָּה 'מִסְפָּר, בְּבַחֲיִנַת (ספרי-יצירה פ"א):
"וְלִפְנֵי אֶחָד מֶה אֵתָה סוֹפֵר".

רַק מִחֲמַת שֶׁהַנִּשְׁמֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בְּזֶה
הָעוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה בְּשִׁבִיל ה'בְּחִירָה' -
הַהֲכָרַח שֶׁיַּעֲבִרוּ תַּחַת הַמְּסָפָר וְהַמְּנִיָּן, כִּי זֶה
הָעוֹלָם הוּא בְּבַחֲיִנַת 'רְבוּי וּמְנִיָּן' וְכוּ'.

כִּי 'שָׂרֵשׁ הַקִּדְשָׁה' הוּא 'לְמַעַלְהֵם-
מִהַמְּסָפָר, בְּחִינַת "לִפְנֵי אֶחָד מֶה אֵתָה
סוֹפֵר" כְּנ"ל. וְהַקְּלָפוֹת וְהַסְּטָרָא-אֲחֵרָא שְׁהֵם
ה'שְׂקָר, הֵם לְמַטָּה מִהַמְּסָפָר.

כִּי כָּבֵד מְבֹאֵר בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן
ח"א נא): שֶׁה'אֵמֶת' הוּא 'אֶחָד, וְה'שְׂקָר'
הוּא הַרְבֵּה. כִּי כְּשֶׁאֲזַמְרִים עַל כָּלִי כֶּסֶף
ה'אֵמֶת, אִי-אֶפְשָׁר לֹאמֹר רַק 'שֵׁם אֶחָד' -
דְּהֵינּוּ: שֶׁהוּא 'כָּלִי כֶּסֶף. אָבֵל 'שְׂקָר' יְכוּלִים
לֹאמֹר עָלָיו הַרְבֵּה - דְּהֵינּוּ: לֹאמֹר שֶׁהוּא
'נֶחֱשֵׁת, או 'בְּרִזָּל, או 'זָהָב' וְשָׂאֵר שְׁמֹת
וְכוּ'. עֵינֵי-שֵׁם וְהֵבֵן.

וּמִחֲמַת-זֶה: ה'שְׂקָר' אִין בּוּ מִסְפָּר וּמְנִיָּן
כָּלִל וְכוּ, כִּי אִין גְּבוּל
וּמִסְפָּר לְה'שְׂקָר' וְכוּ, כִּי תַכְּף כְּשֶׁרוֹצֶה
לְשָׂקֵר - אִין לָהֶם שׁוּם מִסְפָּר וּמְנִיָּן וּגְבוּל
כָּלִל, כִּי 'שְׂקָר' יְכוּלִין לֹאמֹר שְׁהֵם חֲמֻשָּׁה, או
שְׁשָׁה, או עֶשְׂרִים, או שְׁלֹשִׁים וְכוּ' עַד בְּלִתֵּי
גְּבוּל וְקֶץ. נִמְצָא: שְׁאִין שְׁעוֹר וְקֶצֶף וּמְנִיָּן
וּגְבוּל לְה'שְׂקָר'.

וְעַל-כֵּן ה'שְׂקָר' אִין נִכְנָס תַּחַת הַמְּסָפָר
וְהַמְּנִיָּן כָּלִל, אָבֵל הוּא כְּרוּד תְּמִיד
אֲחֵר הַמְּסָפָר וְהַמְּנִיָּן.

כִּי קָדָם שֶׁנִּשְׁתַּלְשַׁל הַדְּבָר מְלַמְעָלָה,
מְבַחֲיִנַת 'לְמַעַלְהֵם מִהַמְּסָפָר, לְזֶה-
הָעוֹלָם' שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת 'מִסְפָּר' - אִזּוּ אִין
שְׁלִיטָה כָּלִל לְה'שְׂקָר, כִּי אִין אֲחִיזָה רַק
בְּמָקוֹם שִׁישׁ רְבוּי, כִּי בְּאֶחָד אִין לוֹ אֲחִיזָה,
כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה (ח"א נא) הַנִּזְכָּר.

וְעַל-יַדֵּי 'מִסְפָּר בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל' עַל-יַדֵּי
ה'שְׂקָלִים' [עֵין בְּפָנִים עֵינֵן הַמְּסָפָר
עַל-יַדֵּי הַשְּׂקָלִים דִּיקָא, הַשִּׁינָּה לְזֶה] - שׁוּב אִין לָהֶם
כַּח לְהַתְּאָחֵז בְּהַמְּסָפָר. אֲדַרְבָּא, עַל-יַדֵּי
הַמְּסָפָר דִּיקָא הַסְּטָרָא-אֲחֵרָא וְהַקְּלָפוֹת
נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין, כִּי מוֹצִיאִין אֵת הַטּוֹב מֵהֶם
וּמְכַנְיִסִין אוֹתוֹ בְּ'מִסְפָּר צָבָא הַשֵּׁם' הַמְּנוּיָן
לְפָנָיו מִתּוֹךְ חֲבָתָן, שֶׁשׁוּב אֲסוּר לָהֶם לִגְע בּוֹ
כְּנ"ל וְכוּ'.

וְזֶהוּ (במדבר א, ב): "בְּמִסְפָּר שְׁמֹת" -
"בְּמִסְפָּר שְׁמֹת" דִּיקָא, כִּי צְרִיכִין
לְהוֹדִיעַ לְה'טוֹבֵי-הַכְּבוֹשׁ, 'שְׁמוֹ' דִּיקָא,
שֶׁהוּא כָּלִל בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב
(ישעיה מד, ה): "וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה", "אֵלּוּ
הַגֵּרִים" (רש"י; אַבּוֹת-דְּרַבִּי-נַתָּן פּל"ו מ"א).

כִּי כָּל זְמַן שֶׁזּוֹכֵר הַטּוֹב 'שְׁמוֹ' - עֵדִין בְּקַל
יְכוּלִין לְהוֹצִיאֵם מִשָּׁם. וְעַקֵּר ה'שְׁכַחָה'
מֶה שֶׁשׁוֹכַח הַטּוֹב מַעֲלָתוֹ כְּנ"ל - הוּא מֶה
שֶׁשׁוֹכַח אֵת 'שְׁמוֹ'.

וְזֶה בְּחִינַת (ראשית-חֲכָמָה, שְׁעַר-הַיְרָאָה פ"ב):
"מֶה שֶׁהֵמֶת שׁוֹכַח שְׁמוֹ כְּשֶׁאִינוּ אִישׁ
כְּשֶׁר בְּאֵמֶת" - כִּי עַקֵּר הוּא ה'שֵׁם, שֶׁשָּׂרְשׁוֹ
'שֵׁם הַשֵּׁם, וּמִי שֶׁמְזַכֵּר עֲצָמוֹ בְּכָל-פַּעַם
שֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, אִם הוּא כְּמוֹ
שֶׁהוּא וְכוּ' - בְּקַל יוֹכֵל לְשׁוּב לְהַשֵּׁם-יְתִבְרַךְ,

כי אין ה'טוב' שלו שוכח מעלתו לגמרי, מאחר שזכר עדין ששמו 'ישראל' וכו'.

"כל יצא צבא" (במדבר א)

יב.

(לקוטי הלכות, ברפת הפרות ה, כ)

נמצא להלן בפסוק (במדבר ב, ב): "איש על דגלו באתת לבית אבתם, יחנו בני ישראל, מנגד סביב לאהל מועד יחנו".

"ראשי אלפי בני ישראל" (במדבר א, טז)

יג.

(לקוטי הלכות, ברפת המזון ומים אחרונים ה, ח - על-פי לקוטי מוהר"ן ח"א כח, 'בני לך ביתא')

על-כן נקראים גדולי הצדיקים: 'אלופים', כמו שכתוב (תהלים קמד, יד): "אלופינו מסבלים" וכו', בחינת (במדבר א, טז): "ראשי אלפי בני ישראל" - כי הם מעלין בחינת האלפין הנפולין'.

"ויהיו כל הפקדים שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים"; "אלה פקודי בני ישראל וכו' שש מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים" (במדבר א, מו; ב, לב)

יד.

(ח"א יד, ג)

אי-אפשר לבוא להתעוררות-התשובה, הן לרשעי-ישראל הן לגרים' - אלא על-ידי התורה שמאירין להם אל מקום שהם שם.

כי "התורה הם ששים רבוא אותיות, כנגד ששים רבוא נשמות" (זהר-קדש שיר- השירים; זהר-קדש רות; מגלה-עמקות ואתחנן אופן קפו; 'של-ההקדוש' בראשית ב' בשם האריז"ל; ועוד), ויש לכל הנשמות שרש למעלה במחשבה דקדשא בריך הוא, כי "ישראל עלו במחשבה תחלה" (בראשית-רבה א, ד).

וכשנתעוררים הנשמות על-ידי אותיות התורה שהוציא מפיו ומתנוצצים זה לזה - זה בחינת 'זווג' שזה מקבל הארה מזה.

ועל-ידי ה'זווג' של 'התנוצצות הנשמות שבמחשבה', נבראים 'נשמות גרים'.

גם ה'פושעי-ישראל', יש לו אחיזה ושרש ב'מחשבה עליונה'. ועל-ידי ה'התנוצצות', התנוצץ גם 'שרש נשמתו' בין 'שאר השרשים', ומגיע הארה לזה הפושעי-ישראל משרש נשמתו, ועל-ידי הארה הזאת חוזר בתשובה.

טו.

(ח"א רעג)

יש 'בני-עליה' גדולים מאד, שמוזכרים נשמות שהם למעלה מהנשמות המתלבשים בבנים הנולדים בעולם.

כי כל הנשמות שבעולם הם ששים רבוא, ואף שיש יותר, הם רק מהתחלקות הניצוצות, אבל 'בכלל' הם רק 'ששים רבוא'.

ואלו הנשמות הנ"ל, הם למעלה מ'ששים רבוא נשמות' שבזה העולם, כי אינם ראויין לכל להתלבש בזה העולם.

וְזֶה בְּחִינּוֹת בְּנֵי מִשֶׁה' שְׁפָתוֹב בָּהֶם (דְּבָרֵי-
הַקְּדוּשָׁה כג, יז): "וּבְנֵי רַחֲבִיָּה רְבוּ
 לְמַעַלְהָ, וְדָרְשׁוּ חֵז"ל (בְּרִכּוֹת ז.)": **"לְמַעַלְהָ**
מִשְׁשִׁים רְבוּא" - כִּי לֹא הָיוּ נְחֻשְׁבִים בְּכֻלָּל
הַשְּׁשִׁים רְבוּא, כִּי הָיוּ לְמַעַלְהָ מֵהֶם.

[חיי-מוהר"ן יד: בניו של רבנו ז"ל, הם בחינת למעלה
 מששים רבוא נשמות ישראל, פמוכן בלקוטי-מוהר"ן ח"א
 רע"ג. ובשביל-זה עבר עליהם מה שעבר, המקום ירחם
 עליהם להבא].

טז.

(ח"ב א, א-ב)

צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרֹאוֹת: "שִׁיחִיָּה לֹא
מִמְשָׁלָה עַל מְלָאכִים". אַךְ צָרִיךְ
 לְשַׁמֵּר עֲצֻמוֹ מְאֹד וּלְרֹאוֹת: **"שֶׁלֹּא יִקְנְאוּ בּוֹ**
וַיִּפְּלוּ אוֹתוֹ חֲסִידוֹשְׁלוֹם". וְהַעֲצָה עַל-זֶה:
"לְקַשֵּׁר עֲצֻמוֹ עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל". וְעַל
יְדִיזָה נִצּוֹל מֵהֶם.

זֶהוּ שְׂאֵמֵר רַב עִמָּרֵם חֲסִידָא אֶל הַמְּלָאךְ
(קדושין פא.): **"אֲנָא בְּשָׂרָא וְאַנְתָּ אִישׁ,**
וְאֲנָא עַדִּיפְנָא מִנָּךְ". 'בְּשָׂרָא' רֹאשֵׁי-תְבוּבוֹת:
"שְׁשִׁים רְבוּא בְּכֶרֶם אֶחָד" (שִׁירֵי-הַשִּׁירִים רַבָּה
 א, סה) - דְּהֵינּוּ: בְּחִינַת 'שְׁרֵשֵׁי-הַנְּשָׁמוֹת',
 שְׁעַל-יְדִיזָה יֵשׁ לוֹ כַּח שִׁיחִיָּה לֹא מִמְשָׁלָה
 עַל הַמְּלָאכִים, בְּחִינַת: **"אֲנָא עַדִּיפְנָא מִנָּךְ".**

יז.

(שיחות-ה"ן צא)

סִגְלָה לְהַתְמַדָּה: לְהַזְהִיר לְבָלִי לְדַבֵּר עַל
שׁוֹם אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי.

כְּמוֹ כְּשֶׁהַכֹּלָה הִיא יָפָה אַזִּי הָאֲהָבָה
בְּשִׁלְמוֹת - כְּמוֹ-כֵן ה'תורה' נִקְרָאת
'כֹּלָה', וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בְּתוֹרָה,
כִּי "שְׁשִׁים רְבוּא אוֹתִיּוֹת הַתוֹרָה כְּנֻגַד שְׁשִׁים
רְבוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל" (זִהְרֵי-חֶדֶשׁ שִׁירֵי-הַשִּׁירִים;
 זִהְרֵי-חֶדֶשׁ רוֹת; 'מְגַלְהֵי-עֲמֻקּוֹת' וְאֲתַחֲנֵן אוֹפֵן כַּפּוֹ; 'שְׁלֵחֵי-

הַקְּדוּשָׁה בְּרֹאשִׁית ב' בְּשֵׁם הָאֲרִיז"ל; וְעוֹד). וְכַשֵּׁי-
 חֶסְרוֹן בְּאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, נִמְצָא שֵׁשׁ חֶסְרוֹן
 בְּתוֹרָה שְׁשֵׁם 'שְׁרֵשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל'.

אָבֵל כְּשִׁיזְהָר מְלַדְּבֵר עַל שׁוֹם יִשְׂרָאֵל,
וְלְבָלִי לְמִצָּא שׁוֹם חֶסְרוֹן בְּשׁוֹם
יִשְׂרָאֵלִי - נִמְצָא: שְׂאִין בְּהַתוֹרָה שׁוֹם חֶסְרוֹן
וּמוֹם - אַזִּי בְּוֹדָאֵי יֶאֱהָב אֶת הַתוֹרָה מְאֹד,
וְאַזִּי יִתְמַיֵּד בְּלִמּוּד הַתוֹרָה מִגְּדֹל הָאֲהָבָה.

יח.

(שיחות-ה"ן קעו)

רְבִנּוּ ז"ל אָמַר: אֵינִי יָכוֹל לִישֵׁן, מִחֻמַּת
שְׁקָדָם הַשָּׁנָה בָּאִים וְעוֹמְדִים לְפָנַי
כָּל ה'שְׁשִׁים רְבוּא אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתוֹרָה'.

יט.

(שיחות-ה"ן קפה)

רְבִנּוּ ז"ל אָמַר: שֶׁהוּא יוֹדֵעַ כָּל שְׁרֵשֵׁי
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וּמִתְחַלָּה אָמַר:
שִׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם מ'תורה-שֶׁבְכֶתֶב'. וְאַחֵר אֵיזָה
זְמַן אָמַר: שֶׁכֶּבֶד זָכָה לִידַע אֶת שְׁרֵשֵׁי
הַנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל גַּם מ'תורה שֶׁבְעַל-פֶּה'.

"וְחֲנּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ

עַל דְּגָלוֹ לְצַבְּאוֹתָם" (במדבר א, נב)

כְּמוֹ שֵׁשׁ אַרְבַּעָה דְּגָלִים, כִּף יֵשׁ אַרְבַּע כְּתוּבֹת
 בְּיִשְׂרָאֵל חֲלוּקִים בְּאֵיזָה מְנַהֲגִים, 'סִפְרֵי' 'אִשְׁכְּנֹז'
 'קַטְלוּנְיָא' 'אִסְלִיא', וְכָל אֶחָד יִשְׂאֵר בְּדָגְלוֹ לְנַהֵג
 מְנַהֲגוֹ, וְאֵלּוֹ וְאֵלּוֹ דְּבָרֵי אֱלֻמִּים חַיִּים. (שְׁלֵחֵי הַקְּדוּשָׁה
 - בְּפִרְשֵׁתֵן עַל הַפְּסוּק ב, ב: 'אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֲתַת לְבֵית
 אֲבֹתָם" - בְּשֵׁם הָאֲרִיז"ל, שְׁעַר הַכְּנֻנוֹת דְּרוּשֵׁי עֲלִינוּ לְשַׁבַּח א)

כ.

(ח"א ט, ב)

"כָּל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט יֵשׁ לוֹ נִסְחָא מִיחֻדָּת
וְשְׁעַר מִיחֻד לְכַנְּס דְּרָךְ שָׁם תְּפַלְתּוּ"
(שְׁעַר-הַכְּנֻנוֹת, דְּרוּשֵׁי עֲלִינוּ-לְשַׁבַּח א).

נא.

(ח"א לד, ד)

יש בכל אחד מישראל, דבר יקר שהוא
בחינת נקדה, מה שאין בחרו,
כמעשה דאביי ואבא אמנא (תענית כ"א):
"שהשיבו לו, לא מצית למעבד בעבדא
דאבא אמנא וכו'.

נב.

(ח"א סה, א)

דע: כי יש שדה, ושם גדלים אילנות
ועשבים יפים ונאים מאד.

וגדל יקר יפי השדה וגדוליו, אי-אפשר
לספר, אשרי עין ראתה זאת.

ואילנות ועשבים, הם בחינת נשמות
קדושות הגדלים שם וכו'. והם
כלם מבקשים ומצפים על בעלי השדה,
שיוכל להתעסק בצורך תקונם וכו'. והוא
צריך להיות איש אמוד ותקיף, וגבור חיל,
וחכם, וצדיק גדול מאד וכו'.

וזה הבעלי השדה, הוא משגיח ומשתדל
תמיד להשקות האילנות ולגדלם,
ובשאר תקוני השדה; ולהרחיק האילנות זה
מזה הרחקה הראוי, שלא יכחיש אחד את
חברו - כי לפעמים צריך להראות למקרב גדול
הרחקה גדולה, כדי שלא יכחיש את חברו.

נג.

(ספורי מעשיות, מעשה ט מחכם ותם)

"מה לי בזה? זה מעשה שלו, וזה מעשה
שלי! - ועוד: למה לנו לדבר
מאחרים".

נד.

(לקוטי הלכות, ברפת הפרות ה, כ)

נמצא להלן בפסוק (במדבר ב, ב): "איש על
דגלו באתת לבית אבתם, יחנו בני

ישראל, מנגד סביב לאהל מועד יחנו".

"איש על דגלו באתת לבית אבתם, יחנו בני
ישראל, מנגד סביב לאהל מועד יחנו" (במדבר ב, ב)

בשעה שנגלה הקדוש-ברוך-הוא על הר סיני, ירדו
עמו כ"ב רבבות של מלאכים, והיו כלם עשויים
דגלים דגלים, כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים
דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים וכו', ואמר
למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו.

(במדבר דפה ב, ג)

"איש על דגלו באתות" - אלין ארבע משריין
דכנסת-ישראל וכו', כלא כגונא דלעילא. [אלו
הארבעה דגלים, הם כנגד ארבע מתנות מלאכים של כנסת-
ישראל שהיא השכינה וכו', כל סדר דגלי השבטים למטה,
היו פעין סדר המלאכים שלמעלה. מתוק-מדבש]. מיכאל
מימינא, גבריאל משמאלא, אוריאל לקדמיהו,
רפאל לאחוריהו, שכינתא עליהו. [מיכאל מימין,
גבריאל משמאל, אוריאל לפניהם, רפאל לאחוריהם,
השכינה מעליהם. מתוק-מדבש].

(זהר במדבר כיה: עין שם באריכות, וגם בזהר בהעלותך קנד.)

נה.

(ח"ב ה, יא"ב)

יש שבא טמאה הידוע' חסו'שלום על-ידי
'עונות-המשפט', שהוא בחינת (תהלים
קכב, ה): "כסאות למשפט", ששם הוא בחינת
'אהבה קדושה', בבחינת (שיר-השירים ג, י):
"מרכבו ארגמן, תוכו רצוף אהבה מבנות
ירושלים".

וכשנפגם ה'מרכבה' על-ידי 'עונות-הדין'
- אזי נופלים משם 'אהבות'
נפולות, ועל-ידי-זה בא חסו'שלום ה'חמום'
וה'טמאה' הנ"ל.

ואין תקון רק על-ידי 'קשור המרכבה',
שצריכין לקשר ה'מרכבה', בחינת
(שיר-השירים ג, י): "מרכבו ארגמן", שהם
רפאל וגבריאל וכו', שהם מלאכי
המרכבה, כמובא (תקוני-זהר קכז: - ארגמן ורגמן,
רפאל, גבריאל, מיכאל, נזריאל, ורזא דמלה: "מרכבו

אָרְגָמָן וְכוּ) - שְׁצַרְרֵיךְ לְקַשְׂרָם, לְתַקֵּן פָּגַם-
הַמֶּרְפָּבָה הַזֶּה, שְׁמַשֵּׁם בָּאֵין הָאֲהָבוֹת-
הַנְּפוֹלוֹת.

וְעַל-כֵּן קָדַם הַשְּׁנָה, נִתְתַקֵּן מִקְדָּמוֹנִים
(מחזור ויטרי, סדר קריאת-שמע שעל
המטה; כ"ב ס' ס' כ"ט; אבודרהם, הלכות ברכות): **לומר**
'קשור המרפבה, דהינו: "מימיני מיכאל,
ומשמאלי גבריאל" וכו' - כי על-ידי 'קשור-
המרפבה, נצולין מ'טמאה' ה'ל.

[להבין ענין 'קשור המרפבה ושיכותם לענין הדגלים
בדרכי העבודה, עין בספר-הקדוש 'נועם אלימלך'
בפרשתו, בדבור-המתחיל 'שאו את ראש'].

והוא בחינת ראש-בית-דין, כי אלו הצדיקים
שיושבים בעגול, הם בחינת 'בית-דין' וכו'.

והעקר הוא: שיהיה ביניהם 'אהבה חזקה'
כ"כ, עד שיהיו רואים זה את
זה תמיד וכו'.

וזוה בחינת (סנהדרין לו): **"סנהדרין היתה**
יושבת בגן עגלה". "סנהדרין" - זה
בחינת ה'צדיקים' וכו', ושיבתם בעגול, וכל-
זה כדי שיהיו רואין זה את זה, כמו שכתוב
שם בגמרא.

"איש על דגלו באתת לבית אבתם, יחנו בני
ישראל, מנגד סביב לאהל מועד יחנו" (במדבר ב, ב)

נד.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הפרות ה, יט"ב - על-
פי לקוטי-מוהר"ן ח"א ו, 'קרא את יהושע')

וזוה בחינת 'ארבעה דגלים' של ישראל
שהלכו במדבר סביב לאהל מועד
(במדבר ב), שאנו קוראים פרשיות אלו סמוך
לשבועות שהוא 'קבלת-התורה', שאז
מפטירין ב'מרפבה של יחזקאל'.

כי הכל אחד - כי 'קבלת-התורה', הוא
בחינת 'השגת מעשה מרפבה', כי על-
ידי ה'תורה' זוכין להיות 'מרפבתו של
מקום', כי ה'תורה' בחינת 'אדם', כמו שכתוב
(שם יט, יד): **"זאת התורה אדם"**, שזהו בחינת
'שלמות המרפבה'. כי עקר 'קבלת-התורה'
היתה על-ידי ה'אהל-מועד' וכו'.

ועל-כן סביב לאהל-מועד הלכו
ה'ארבעה דגלים', שהם בחינת
'ארבע חיות נושאי הכפא', כידוע (במדבר קיח:
בהעלותך קנד.), שזהו בחינת (שירי-שירים ג, ז):
"הנה מטתו של שלמה" - שהוא המשפך

"איש על דגלו באתת לבית אבתם, יחנו בני
ישראל, מנגד סביב לאהל מועד יחנו" (במדבר ב, ב)

כי על ידי שהם מסובבים בכל ד' רוחות,
והשכינה והארון באמצע תל שהכל פוגין אליו,
יראו כל העמים כי ילכו בשם השם, וזה האות
אשר אליו יישירו עיני כל השוכנים בעגול סביב,
כאמר רז"ל (תענית לא): **"לעתיד יעשה הקדוש-**
ברוך-הוא לצדיקים מחול בגן-עדן, וכבודו
יתברך באמצע, שנאמר (ויקרא כו, יב): **"והתהלכתי**
בתוכם", כי כל הפניות שהצדיקים פוגין, הכל
הוא מול פני השכינה, וכן בעולם-הזה וכו'.
(כ"ל יקר' על התורה)

נו.

(ח"א קפג)

הצדיקים שבדור, הם יושבין בעגול,
דהינו סדר ישיבתם שהם
יושבים בעולם כל אחד ואחד במקומו, הוא
על סדר העגול.

ואף שיש שאר בני-אדם ביניהם
שמפסיקין ומקלקלין סדר העגול,
הם אינו מן הישוב, ואינם נחשבים כלל.

ואזי נשארים הצדיקים יושבים בסדר
עגול, והקדוש-ברוך-הוא על כלם,

והארון. "ששים גבורים סביב לה" וכו' (שם) - שהם 'ששים רבוא ישראל' שהיו בארבעה מחנות הדגלים, וכמו שפרש רש"י שם.

וזהו (שם ג, ח): "כלם אחי חרב מלמדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בלילות" - הינו: שכל אחד מ'ישראל' שרוצה להכליל ב'ששים רבוא נפשות ישראל' שסביב המשכן, לקבל התורה, על ידי בחינת 'משה' ו'יהושע' ו'אהל-מועד' - צריך כל אחד שיהיה 'אחוז חרב', ויהיה 'מלמד מלחמה'.

הינו: בחינת 'בקיאות', בחינת "בקי בעיל, בקי בנפיק" - כי הוא מלחמה גדולה, והוא למוד גדול ועמק מאד, וצריך לשמש 'תלמידי-חכמים אמתיים' הרבה עד שיהיה בכלל 'מלמד מלחמה הזאת'.

וזהו: "איש חרבו על ירכו מפחד בלילות" - שכל אחד חגור חרב, וחזק בדעתו מאד מאד, שיהיה אף שיהיה, יחזק את עצמו בהאמת, וילחם 'מלחמת-השם'.

וזהו: "מפחד בלילות" - הינו: בחינת "ונפיק", בחינת 'חשכת-לילה' שמתגבר בכל-פעם על כל אחד ואחד. כי 'לילה' בחינת 'נקדה-התחתונה', בחינת 'לבנה', שזהו בחינת "ונפיק", ששם עקר המלחמה. על-כן צריכין להיות 'מלמדי מלחמה זאת' - כי צריכין בקיאות גדול מאד בהלכה זאת.

ועל-כן היו צריכים כל 'ששים רבוא ישראל', שילכו סביב ל'אהל-מועד', לקבל משם 'הלכות התורה', ועקר 'הלכות של התורה', הם בחינת "בקי בהלכה" הנ"ל, שעל-ידי-זה זוכין לילך

ב'דרכי-התשובה', ולקיים את כל דברי-התורה.

ולבקיאות בהלכה הזאת של 'עיל ונפיק' הנ"ל, צריכין כל התורה כלה, וכל ההלכות והדינים הפרטים שיש בכל מצוה ומצוה. כי הבעל-דבר מתגבר מאד מאד בכל יום ויום, בכמה וכמה תחבולות בלי שעור, וכמו שאמרו רז"ל (ספח נב).

וצריכין כל מיני מטעמים של התורה הקדושה להחיות את הנפשות החלושות, שהם בבחינת ונפיק, שיצאו משלמות הקדושה. וכל אחד יצא ונתעה למקום שנתעה, עד שקשה לו מאד מאד לחזר משם, כמו שכתוב (תהלים קיט, קעו): "תעיתי פשה אבד" וכו', וצריכין לחזקו ולהשיבו ולהחיותו בכל מיני מטעמים של התורה-הקדושה וכו' וכו'.

ועל-כן הלכו כל ישראל סביבות המשכן - כי 'כלל-ישראל' הם בחינת 'הלכות של התורה', כי כל אחד מ'ישראל' יש לו אות וחלק בתורה. ועל-כן על-ידם דיקא נמשכו כל ה'הלכות של התורה', והעקר שיהיו בקיאים בהלכה הנ"ל, שהוא בחינת "עיל ונפיק", בחינת "מלמדי מלחמה", וכנ"ל.

ועל-כן צוה השם-יתברך לספר אותם, וכל אחד נקרא: 'יוצא צבא', כמו שכתוב בכל מספר של כל שבט (במדבר א): "במספר שמות כל יצא צבא" - כי כל אחד צריך להיות בכלל "יוצאי צבא", "יוצאי צבא" דיקא - הינו: כשהוא בבחינת "ונפיק", אז צריך להיות 'מלמד מלחמה' היטב, וכנ"ל.

וְזָה בְּחִינַת הַמְּסַפֵּר שְׂצוּהָ לְמִנּוֹת אוֹתָם אַחַר הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שָׁם: "כְּשֶׁחֲטְאוּ בַּעֲגֹל, מִנְּאָם."

כִּי כָּל אֱלֹהֵי תְּקוּנֵי הַמְּשָׁפָן וּמְחַנְהָ הַדְּגָלִים וּמְסַפֵּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - הַכֹּל צְוָה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אַחֵר מְעֵשֶׂה הָעֵגֶל שֶׁחֲטְאוּ יִשְׂרָאֵל מְאֹד.

וְאִז הַתִּיגַע מִשֶּׁהָ מְאֹד - עַד שֶׁזָּכָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם הָאֲחֵרוֹנִים, לְהַמְשִׁיךְ דְּרֹךְ-הַתְּשׁוּבָה בְּעוֹלָם, שֶׁהֵם מְאֻלּוּל וְעַד יוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'סוּד כּוֹנֵנֹת אֱלוֹלֵי שֶׁהֵם 'תְּקוּנֵי-הַבְּרִית', שֶׁהֵם בְּחִינַת "הַנּוֹתֵן בֵּינָם דְּרֹךְ" (ישעיה מג, טז), שֶׁהֵם בְּחִינַת 'דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה' בְּחִינַת שְׁתֵּי פְעָמִים 'בְּק"י', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל.

וְאִז כְּשֶׁהַמְּשִׁיךְ דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה הַנ"ל בְּעוֹלָם, אִז צְוָהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל מְעֵשֶׂה הַמְּשָׁפָן וּמְסַפֵּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמְחַנְהָ הַדְּגָלִים, סְבִיב לְאַהֲל־מוֹעֵד.

כִּי כֹל־זֶה הוּא בְּחִינַת 'דְּרֵכֵי-הַתְּשׁוּבָה' הַנ"ל, שֶׁעֲקָרוֹ בְּחִינַת ה'בְּקִיאוֹת בְּהַלְכָה' הַנ"ל, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי ה'מְשָׁפָן' שֶׁהוּא ה'אַהֲל־מוֹעֵד', שֶׁדְּרֹךְ שָׁם מְאִיר בְּחִינַת 'מִשֶּׁה' ל'יְהוֹשֻׁעַ', נִקְדָּה-הָעֲלִיזוֹנָה ב'נִקְדָּה-הַתְּחַתּוֹנָה'.

שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת 'בְּקִיאוֹת-בְּהַלְכָה' הַנ"ל, עַד שֶׁיִּכּוֹלָה 'נִקְדָּה-הָעֲלִיזוֹנָה' לְהֵאִיר בְּתַכְלִית דְּיוֹטָא-הַתְּחַתּוֹנָה עַד קֶצֶה הָאֲחֵרוֹן - לְהֵאִיר גַּם בָּהֶם 'הַתְּחַתּוֹנֹת', שֶׁיְהִיוּ כָּלֵם בְּכֹלֵם "מְלַמְדֵי מְלַחְמָה", עַד שֶׁיִּחַזְּקוּ עֲצָמָן לְנֹצֶה, עַד שֶׁיְהִיוּ כָּלֵם בְּכֹלֵם "שְׂשִׁים גְּבוּרִים סְבִיב לָהּ", שֶׁהֵם בְּחִינַת 'שְׂשִׁים רַבּוּא נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל', שֶׁהֵם 'שְׂשִׁים רַבּוּא אוֹתֵיזוֹת הַתּוֹרָה'.

וְעַל־כֵּן קוֹרִין פְּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ שֶׁל 'מְסַפֵּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' וּמְחַנְהָ הַדְּגָלִים קִדְּם שְׁבוּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (שְׁלַח־עֲרוּךְ אַרְח־חַיִּים תַּכּח, ד): "מִנּוּ וְעֲצָרוּ" [פְּרוּשׁ: "בְּמִדְבָּר" שֶׁהוּא 'מִנְּנֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, קִדְּם 'עֲצָרָת'. טוֹרֵי־זֶהָב] - כִּי עִקְר 'קְבֻלַּת-הַתּוֹרָה' שֶׁהֵם כָּלֵם כָּלֵם הַהֲלָכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'בְּקִיאוֹת בְּהַלְכָה' הַנ"ל, הוּא עַל־יְדֵי־זֶה כְּנ"ל.

כִּי עִכְשָׁו בְּעוֹנוֹתֵינוּ-הַרְבִּים, אֵין לָנוּ 'מְשָׁפָן', וְלֹא 'בֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ', וְלֹא 'מְחַנְהָ הַדְּגָלִים', וְיִשְׂרָאֵל מְפָזְרִים וּמְפָרְדִים בְּגוֹלָה, וְאֵין לָנוּ חַיּוֹת כִּי אִם עַל־יְדֵי ה'תּוֹרָה'.

שְׁעַל־יְדֵי שְׁאֲנוּ קוֹרִין פְּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ בְּתוֹרָה קִדְּם שְׁבוּעוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מְמַשִּׁיכִין עֲלֵינוּ קִדְּשַׁת 'שְׂשִׁים רַבּוּא נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל', שֶׁהִיוּ כָּלֵם "יּוֹצְאֵי צָבָא", בְּחִינַת "מְלַמְדֵי מְלַחְמָה", שֶׁהֲלָכוּ כָּלֵם ב'מְחַנְהָ הַדְּגָלִים' סְבִיב לְמְשָׁפָן, בְּבְּחִינַת 'מְעֵשֶׂה-מְרַכְּבָה'.

שְׁעַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מְמַשִּׁיכִין עֲלֵינוּ קִדְּשַׁתָּם, שֶׁנִּזְכָּה גַם־כֵּן לְהַכְּלִל בְּתוֹכָם - עַד שֶׁנִּזְכָּה לְבְּחִינַת 'קְבֻלַּת-הַתּוֹרָה' בְּשְׁבוּעוֹת. וְהַעֲקָר לְהִיּוֹת 'בְּקִי בְּהַלְכָה' הַנ"ל, שֶׁזֶּהוּ עִקְר בְּחִינַת 'קְבֻלַּת-הַתּוֹרָה', שֶׁנִּזְכָּה ל'דְּרֵכֵי-הַתְּשׁוּבָה' בְּאֵמֶת, לְקַיֵּם מַעֲתָה אֵת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְכַנ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (שִׁיר־הַשִּׁירִים ז, א): "שׁוּבֵי שׁוּבֵי הַשׁוּלְמִית שׁוּבֵי שׁוּבֵי" וְכוּ', שֶׁפִּרְשׁ רַש"י (וְהוּא בְּמִדְבָּר שֶׁ בְּמִדְבָּר־רַבָּה ב, ד): "שֶׁהוּא מֵה שֶׁהָאֲמוֹת-הָעוֹלָם וְהַסְּטֵרָא־אֲחֵרָא מְסִיתִין אֵת יִשְׂרָאֵל לְשׁוּב אֵלֵיהֶם חֲסִי־שְׁלוֹם, וְיִשְׂרָאֵל מְשִׁיבִין לָהֶם: 'מֵה תַּחֲזוּ בְּשׁוּלְמִית כְּמַחֲלַת הַמַּחְנָנִים' - דְּהִינּוּ 'מְחַנְהָ הַדְּגָלִים'."

הִינּוּ מֵאַחַר שֶׁכָּבַר זְכִינוּ לְקַדְשֵׁת מַחֲנֵה הַדְּגָלִים, שְׁעַל־יַד־יָזָה קִבְּלָנוּ וְהִמְשַׁכְנוּ עָלֵינוּ בְּחִינַת 'בְּקִיאוֹת בְּהִלְכָה' הַנ"ל, לְחִזָּק עֲצָמָנוּ בְּכָל הַנְּפִילוֹת וְהִרְיָדוֹת שֶׁבְּעוֹלָם - שׁוּב לֹא תוֹכְלוּ לְהִסִּית וּלְהַדִּיחַ אוֹתָנוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אַפָּן בְּעוֹלָם, וְכַנ"ל.

כִּי עֵקֶר הָאֲזָהָרָה עַל 'סֹדֵר מַחֲנֵה הַדְּגָלִים', הוּא: "וַיַּחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דְּגָלוֹ" וְכו' (במדבר א, נב), וְכַתִּיב (שם ב, ב): "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יַחֲנוּ".

וְכֵן שֶׁבַח הַפְּסוּק אוֹתָם אַחֲר־כֵּן עַל־זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שם ב, לד): "כֵּן חָנוּ לְדַגְלֵיהֶם, וְכֵן נִסְעוּ" וְכו'.

הִינּוּ: שֶׁהֵעֵקֶר שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְזַהֵר לְעֵמֵד עַל מְקוֹמוֹ, וְלֹא יִהְרַס אֶת הַגְּבוּל לְכַנֵּס לְגְבוּל חֵבְרוֹ, שֶׁכָּל זֶה בְּכָלֵל 'בְּקִיאוֹת בְּהִלְכָה' הַנ"ל - שֶׁלֹּא יִהְרַס אֶת הַגְּבוּל.

וְזֶה בְּחִינַת גְּדֹל הָאֲזָהָרָה כַּמָּה פְּעָמִים קִדְּם מִתַּן־תּוֹרָה (שְׁמוֹת יט, כא): "כֵּן יִהְרַסוּ אֶל ה' לְרֹאוֹת".

כִּי צָרִיכִין לְהִיּוֹת 'בְּקִי בְּרִצּוֹא בְּקִי בְּשׁוּב'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רְצוֹא וְשׁוּב לְפִי בְּחִינַתוֹ וּלְפִי הַזְּמַן, כִּי אֲפֹלוּ בְּבְחִינַת רְצוֹא יֵשׁ בְּחִינַת רְצוֹא וְשׁוּב. וְכֵן אֲפֹלוּ בְּבְחִינַת 'וְנִפְיֵק' יֵשׁ בְּחִינַת רְצוֹא וְשׁוּב. וְכֵן כָּל אֶחָד נֶגֶד חֵבְרוֹ - כִּי בְּחִינַת רְצוֹא שֶׁל זֶה, הוּא בְּחִינַת 'שׁוּב' נֶגֶד חֵבְרוֹ הַגְּדוֹל מִפְּנֵוּ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִיּוֹת 'בְּקִי בְּהִלְכָה', לְבָלִי לְהִרַס אֶת הַגְּבוּל, וּבִפְרָט שֶׁלֹּא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחֵר הַכְּבוֹד לְכַנֵּס בְּגְבוּל חֵבְרוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת.

וְעַל־כֵּן הִזְהִירָם: "אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דְּגָלוֹ, מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יַחֲנוּ" - כִּי כָּלֵם צָרִיכִין לְהִיּוֹת נְכוּנִים "אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְכו', סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד", שֶׁהוּא בְּחִינַת 'וְאִישׁ', שֶׁצָּרִיךְ שֶׁם מְקַבְּלִים מ'נִקְדָּה־הָעֲלִיּוֹנָה' ל'נִקְדָּה־הַתַּחְתּוֹנָה', לְכָל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שֶׁם לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ.

שֶׁכָּל־יָזָה הוּא בְּחִינַת 'בְּקִיאוֹת בְּהִלְכָה' הַנ"ל, שְׁעַל־יַד־יָזָה זֹכָה כָּל אֶחָד לִילְךָ ב'דְּרָכֵי־הַתְּשׁוּבָה', שְׁעַל־יַד־יָזָה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'אָדָם', שֶׁהוּא תְּכֵלִית 'שְׁלֵמוֹת הַמְּרַבָּה', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מַחֲנֵה הַדְּגָלִים' סָבִיב הַמְּשַׁכָּן, וְכַנ"ל.

"אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם, יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יַחֲנוּ" (במדבר ב, ב)

"אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת" (במדבר ב, ב) - הֵדָא הוּא דְכַתִּיב (שִׁיר־הַשִּׁירִים ו, י): "מִי זֹאת הַנְּשִׁקָּפָה" וְגו'. קְדוּשִׁים וְגְדוּלִים הֵיוּ יִשְׂרָאֵל בְּדַגְלֵיהֶם, וְכָל הָאֲמוֹת מְסַתְּפֵלִין בָּהֶם וְהַמְהִינּוּ וְאוֹמְרִים: "מִי זֹאת הַנְּשִׁקָּפָה" וְגו'. אוֹמְרִים לָהֶם הָאֲמוֹת (שם ז, א): "שׁוּבֵי שׁוּבֵי הַשׁוֹלְמִית" - הַדְּבָקוּ לָנוּ, בּוֹאוּ אֲצִלָּנוּ וְאָנּוּ עוֹשִׂין אֲתֶכֶם שְׁלִטוֹנִים, הַגְּמוּנִים, דְּבָסִין, אֲפָרְכִין, אֲסִטְרִטְלִיטִין. "שׁוּבֵי שׁוּבֵי וְנַחֲזֶה בָךְ" (שם), וְאִין 'נַחֲזֶה' אֵלָּא 'שְׂרָרָה', שֶׁכֵּן אָמַר יִתְרוֹ לְמִטְּהָ (שְׁמוֹת יח, כא): "וְאַתָּה תַּחֲזֶה" וְגו'. וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (שִׁיר־הַשִּׁירִים שם): "מַה תַּחֲזֶה בְּשׁוֹלְמִית" - מַה גְּדָלָה אַתָּם נוֹתֵנִים לָנוּ, שְׁמָא (שם): "כְּמַחֲלַת הַמַּחֲנִים", שְׁמָא יְכוּלִים אַתָּם לַעֲשׂוֹת לָנוּ כְּגְדָלָה שֶׁעֲשִׂיהָ הָאֱלֹהִים בְּמִדְבָּר, דְּגַל מַחֲנֵה יְהוּדָה, דְּגַל מַחֲנֵה רְאוּבֵן, דְּגַל מַחֲנֵה דָן, דְּגַל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם, יְכוּלִים אַתָּם לַעֲשׂוֹת לָנוּ כְּךָ וְכו'. מִיכָן לְמַדּוּ: שֶׁהֵיוּ הַדְּגָלִים גְּדָלָה וְגָדַר לְיִשְׂרָאֵל, לְכַךְ נֹאמַר: "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ".

(במדבר ד, ב, ד)

נח.

(לְקוּוֹטֵי־הַלְכוֹת, פַּח וְהִרְשָׁאָה ד, כא)

"שׁוּבֵי שׁוּבֵי הַשׁוֹלְמִית, שׁוּבֵי שׁוּבֵי וְנַחֲזֶה בָךְ, מַה תַּחֲזֶה בְּשׁוֹלְמִית כְּמַחֲלַת

הַמַּחְנִים (שירי-השירים ז, א), **פָּרַשׁ רִשְׁוִי** (והוא במדבר במדבר-רבה ב, ד): **"שְׁהַעֲבוּם מְסִיתִין אֶת יִשְׂרָאֵל שְׁיִטְעוּ אַחֲרֵיהֶם חֲסִי-וְשָׁלוֹם, מְשִׁיבִין יִשְׂרָאֵל: מָה תַּחֲזוּ בַשּׁוֹלְמִית בְּמַחְלַת הַמַּחְנִים - שֶׁהֵם דְּגָלֵי הַמַּדְבָּר,"** עין-שם.

הִינּוּ: כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְהַלְכִין בְּאַרְבַּעַה דְּגָלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'אַרְבַּעַה מַּחְנוֹת הַשְּׂכִינָה', שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת 'מִשְׁפָּט', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'רְבוּעָא' (לקוטי-מוהר"ן ח"א נט).

וּבְזָה הַפַּח הָיוּ הוֹרְגִין כָּל הַנְּחָשִׁים וְהַעֲקָרָבִים, וְכָל הַשּׁוֹנָאִים, וְכָל הַקְּלָפוֹת וְסִטְרֵי-אַחֲרָיִן שֶׁעָמְדוּ בְּנִגְדָם בַּמַּדְבָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ח, טו): **"הַמּוֹלִיכֶךָ בַּמַּדְבָּר הַגָּדֹל הַזֶּה נָחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצַמְאֹן" - "שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּע קְלָפוֹת שֶׁעָמְדוּ בְּנִגְדָם"** (לקוטי-תורה, פרשת עקב).

וְיִשְׂרָאֵל הִרְגוּ וְהַכְּנִיעוּ אוֹתָם עַל-יְדֵי בְּחִינַת ה'מִשְׁפָּט' שֶׁמְבַעַר הָרַע, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'רְבוּעָא', בְּחִינַת 'אַרְבַּעַה דְּגָלִים', כִּנ"ל.

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁהִרְעוּ, שֶׁהֵם ה'עֲבוּם', מְסִיתִין אֶת יִשְׂרָאֵל לְנִטּוֹת אַחֲרֵיהֶם חֲסִי-וְשָׁלוֹם - הֵם מְשִׁיבִין לָהֶם: **"מָה תַּחֲזוּ בַשּׁוֹלְמִית בְּמַחְלַת הַמַּחְנִים" - שֶׁהֵם 'אַרְבַּעַה דְּגָלֵי הַמַּדְבָּר'.**

כִּי עַל-יְדֵי 'אַרְבַּעַה דְּגָלִים', בְּחִינַת 'רְבוּעָא', בְּחִינַת 'מִשְׁפָּט' - עַל-יְדֵי-זֶה מְכַנְּיָעִין אֶת הָרַע, עַד שֶׁאֵין לָהֶם כַּחַס לְהַתְּאַחֵז בְּלֵב בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, לְהַטּוֹתָם מִהַשֵּׁם-יְתַבָּרַךְ חֲסִי-וְשָׁלוֹם, וְכִנ"ל.

וְזֶה שְׂאוֹמְרִים: **"שׁוּבֵי שׁוּבֵי וְנַחֲזָה בְּךָ,"** וּפְרַשׁ רִשְׁוִי: **"וְנִמְנִי מִנְּךָ מִמְּנִים**

וְשׁוֹפְטִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יח, כא): 'וְאֵתָה תַּחֲזָה" וְכו'.

הִינּוּ: שֶׁהַעֲבוּם רוֹצִים לְקַלְקֵל וּלְפַגֵּם חֲסִי-וְשָׁלוֹם, 'מִשְׁפָּט-דְּקַדְשָׁה' שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי ה'מִשְׁפָּט שֶׁלָּהֶם'.

אָבֵל יִשְׂרָאֵל מְשִׁיבִין: שֶׁה'מִשְׁפָּט שֶׁלָּנוּ חִזְק וְתַקִּיף, עַל-יְדֵי כַח ה'אַרְבַּעַה דְּגָלִים', שֶׁהֵם בְּחִינַת 'רְבוּעָא', בְּחִינַת 'מִשְׁפָּט-דְּקַדְשָׁה', כִּנ"ל.

"וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת אֶהְרֹן וּמִשֶּׁה" (במדבר ג, א)

וְאֵינוּ מְזַכֵּיר אֶלָּא בְּנֵי אֶהְרֹן, וְנִקְרְאוּ 'תּוֹלְדוֹת מִשֶּׁה' לְפִי שֶׁלְמִדּוֹן תּוֹרָה, מְלַמֵּד: שֶׁכָּל הַמְּלַמֵּד אֶת בֶּן חֵבְרוֹ תּוֹרָה, מַעֲלָה עָלָיו הַפְּתוּב כְּאֵלוֹ יְלָדוֹ. (רש"י: סנהדרין יט:)

נט.

(ח"א ס, ז)

בְּשַׁעוֹסֵק לְעוֹרֵר בְּנֵי-אָדָם - צָרִיךְ לְשַׁמֵּר עַצְמוֹ מ'תְּלַמִּידִים שְׂאִינָם-הַגּוֹנִים', כִּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִדְבֵק בּוֹ מִהָרַע שֶׁלָּהֶם, שֶׁלֹּא יִזִּיק לוֹ.

אֵךְ אֵי-אֶפְשֵׁר לְהִיּוֹת נִשְׁמָר בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ 'תְּלַמִּידִים שְׂאִינָם-הַגּוֹנִים' מִמֶּנּוּ.

וְלָזָה צָרִיךְ: **"שִׁיחִיָּה לְמוֹדוֹ לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד וּלְשַׁמֵּר וּלְעֲשׂוֹת"** (אבות פ"ד מ"ה; ברכות יד: סוטה לז).

דְּתִינּוּ: שֶׁעַל-יְדֵי לְמוֹדוֹ עִם תְּלַמִּידוֹ, יִהְיֶה **"כְּאֵלוֹ עֲשָׂאוֹ לְחֵבְרוֹ, וְכְאֵלוֹ עֲשָׂאוֹ לְדַבְרֵי-תּוֹרָה,"** כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (סנהדרין צ"ט:): **"כָּל הַמְּלַמֵּד בֶּן חֵבְרוֹ תּוֹרָה, כְּאֵלוֹ עֲשָׂאוֹ וְכו', וְכְאֵלוֹ עֲשָׂאוֹ לְדַבְרֵי תּוֹרָה" וְכו'.**

וכשלוּמַד בְּכוֹנָה זו - אַזִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
 שׁוֹמֵר אוֹתוֹ: שְׁלֵא יִהְיוּ דְבָרָיו
 נִכְתָּבִין בְּכַח הַזְכָּרוֹן שֶׁל הַתְּלִמִּיד שְׁאִינוֹ-
 הַגּוֹן, רַק יִהְיוּ נִשְׁפָּחִין מִמֶּנּוּ.

ל

(ח"ב ז, ד)

גַּם הַתְּלִמִּיד הוּא בְּחִינַת 'בֵּן', כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ
 רַז"ל (סְנֵהֲדָרִין צ"ט): "כָּל הַמְּלַמֵּד בֶּן
 חֵבְרוֹ תוֹרָה, כְּאִלוֹ עֲשָׂאוֹ" - כִּי נִחְשָׁב כְּאִלוֹ
 עֲשָׂה אֶת הַצּוּרָה שֶׁל הַתְּלִמִּיד גַּם־כֵּן.

כִּי מִקֵּדָם, לֹא הָיָה נִקְרָא בְּשֵׁם 'אָדָם' כָּלֹּל
 - מֵאַחַר שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ 'דַּעַת', וְלֹא הָיָה
 רַק 'דְּמוּת אָדָם'.

נִמְצָא: שְׁעַל־יָדַי שֶׁלְמַד עִמּוֹ 'תוֹרָה'
 וְהַכְּנִים בּוֹ 'דַּעַת', עַל־יָדֶי־זֶה נַעֲשֶׂה
 'אָדָם' - עַל־כֵּן נִחְשָׁב "כְּאִלוֹ עֲשָׂאוֹ" מִמֶּשׁ.

לא

(סְפָר־הַמִּדּוֹת, בְּנִים כז)

כָּל הַמְּלַמֵּד בֶּן חֵבְרוֹ תוֹרָה, כְּאִלוֹ יְלָדוֹ (על-
 פִּי סְנֵהֲדָרִין יט).

לב

(סְפָר־הַמִּדּוֹת, לְמוֹד נה; תְּשׁוּבָה ט)

הַמְּלַמֵּד בֶּן חֵבְרוֹ תוֹרָה, מַעֲלָה עָלָיו
 הַכְּתוּב: כְּאִלוֹ עֲשָׂאוֹ, וְכֵאלוֹ
 עֲשָׂאָה לְדַבְרֵי־תוֹרָה, וְכֵאלוֹ עֲשָׂאוֹ לְעַצְמוֹ
 (על-פִּי סְנֵהֲדָרִין צט).

לג

(ח"א מא)

עַל־יָדַי 'רְקוּדִין' (שֶׁל מִצְוָה), שְׁשׁוֹתָה יַיִן
 הַמְּשַׁמַּח, וְנִמְשָׁכִין לְמִטָּה בְּתוֹךְ
 הַרְגְּלִיךָ, הֵינּוּ שְׁמֵרְקָד - בְּזֶה מְגַרֵּשׁ הַחִיצוֹנִים
 מִשָּׁם - וְזֹאת הַתְּלַהֲבוֹת, הוּא "אִשָּׁה רִיחַ
 נִיחַח לָהּ" (וַיִּקְרָא א, ט).

אָבֵל מִי שְׁמֵרְקָד בְּהַתְּלַהֲבוֹת הַיֵּצֵר, זֶה
נִקְרָא חֲטָא שֶׁל 'נָדָב וָאֲבִיהוּא'
שְׁכָתוֹב בָּהֶם (וַיִּקְרָא י, א): "וַיִּקְרִיבוּ אִשׁ זָרָה".
"וְנָדָב וָאֲבִיהוּא" - הֵם נִצָּח וְהוֹד;
 וְהַתְּלַהֲבוֹת־שֶׁבְקָדוּשָׁה נִקְרָא: "יַיִן
 הַמְּשַׁמַּח", וְ"אִשׁ זָרָה" נִקְרָא: "יַיִן הַמְּשַׁפֵּר",
 'הַתְּלַהֲבוֹת־הַיֵּצֵר' - וְשֵׁם יֵשׁ חֶסֶד־וְשְׁלוֹם
 אַחֲזָה לְהַחִיצוֹנִים, "אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֲתֶם"
 (וַיִּקְרָא שֵׁם).

לְקוֹטֵי־עֲצוֹת, שְׁמַחָה יב: רְקוּדִין שֶׁל מִצְוָה, כְּגוֹן
 שְׁשׁוֹתָה יַיִן בְּשַׁבַּת יוֹם טוֹב, אוֹ בַּחֲתָנָה שֶׁל מִצְוָה, אוֹ
 בְּשֹׂאֲרֵי סְעוּדַת מִצְוָה, וְשׁוֹתָה בְּמִדָּה, וְכוֹנְנָתוֹ לְשָׁמַיִם:
 לְזָכוֹת לְשִׁמְחַת־יִשְׂרָאֵל, לְשִׁמְחַת בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בָּחַר
 בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ', וְנִתְעוֹרֵר לְשִׁמְחָה עַל־יָדֶי־זֶה, עַד
 שֶׁנִּמְשָׁד הַשְּׁמַחָה לְתוֹךְ הַרְגְּלִיךָ, דְּהֵינּוּ שְׁמֵרְקָד מִחַמַּת
 שְׁמַחָה.

עַל־יָדֶי־זֶה: מְגַרֵּשׁ הַחִיצוֹנִים הַנֶּאֱחָזִים בְּהַרְגְּלִיךָ, וּמְמַתִּיק
 וּמְבַטֵּל כָּל הַדֵּינִים, וְזוֹכָה לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת. וְהַתְּלַהֲבוֹת
 הַזֹּאת שֶׁל הַרְקוּדִין, הִיא "אִשָּׁה רִיחַ נִיחַוּחַ לָהּ". אָבֵל מִי
 שְׁמֵרְקָד בְּהַתְּלַהֲבוֹת־הַיֵּצֵר, הִיא בְּחִינַת (וַיִּקְרָא י, א): "אִשׁ
 זָרָה", וְהֵינּוּ שְׁשֵׁתָה הוּא בְּחִינַת "יַיִן הַמְּשַׁפֵּר", שְׁמֵשׁ
 אַחֲזֵת הַחִיצוֹנִים חֶסֶד־וְשְׁלוֹם. נִמְצָא: רְקוּדִין־דְּקָדְשָׁה
 מִמַּתִּיקֵין הַדֵּינִים כְּמוֹ 'פְּדִיּוֹן'.

"וְשָׂמוּ אוֹתָם, אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ"
וְאֵל מִשָּׂאוֹ (בַּמִּדְבָּר ד, יט)

עֵינַי לְעִיל עַל הַפְּסוּק (בַּמִּדְבָּר א, נב): "אִישׁ
 עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דְּגָלוֹ".

"וַיִּמַּת נָדָב וָאֲבִיהוּא לְפָנָי ה', בְּהַקְרִיבָם
אִשׁ זָרָה לְפָנָי ה'" (בַּמִּדְבָּר ג, ד)

הפטרות פרשת במדבר

**"וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּחֹל הַיָּם
אֲשֶׁר לֹא יִמָּד וְלֹא יִסָּפֵר" (הושע ב, א)**

א.

(ח"ב ל)

כְּשֶׁבֵא 'ספר חדש' לעולם, וְזֶה מְבֹאֵר אֲצִלָּנוּ (ח"א רסב): "שֵׁשׁ חֲדוּשִׁים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי דְמַעוֹת" - אֲזִי אֵלּוּ הַדְּמַעוֹת שֶׁל הַחֲדוּשִׁים, שֶׁמֵּהֶם נַעֲשֶׂה הַסֵּפֶר הַחֲדָשׁ - הֵם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד גְּזֵרוֹת הָאֱמוּנוֹת, וּמְבַטְלֵן.

כִּי כָּל כַּחֵם, הִיא מִן הַדְּמַעוֹת שֶׁל עֲשׂוֹ, וְעַל-פֶּן כְּשֵׁשׁ אֵלּוּ הַדְּמַעוֹת הַנֵּל, הֵם עוֹמְדִים כְּנֶגְדָם וּמְבַטְלֵן.

וְזֶה אוֹתִיּוֹת 'בְּכִיָּה', רְאִשֵׁי-תְבוּת: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם" (הושע ב, א) - מֵה חוֹל הַיָּם מִגֵּן מִן גְּלֵי הַיָּם, שֶׁלֹּא יִשְׁטְפוּ הָעוֹלָם, כִּן בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִגֵּן עֲלֵיהֶם הַבְּכִיָּה וְהַדְּמַעוֹת כְּנֶגֶד גְּזֵרוֹת הָאֱמוּנוֹת.

וְזֶה (הושע שם): "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם". "מִסְפַּר" - הֵינּוּ 'מִסְפַּר'. מִשֵּׁם "בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם" - הֵינּוּ: 'בְּכִיָּה וְדַמַּעוֹת' שֶׁל הַחֲדוּשִׁין שֶׁבַּסֵּפֶר שֶׁמִּגֵּן עֲלֵיהֶם.

ב.

(ספר-המדות, 'ספר' ח"ב ד)

כְּשֶׁנִּדְפַס אִיזָהוּ סֵפֶר חֲדָשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה - הַבְּכִיָּה שֶׁעַל-יְדֵיו נִתְחַדָּשׁ זֶה הַסֵּפֶר, בְּבַחֲיִנַת (תהלים קב, י): "וְשִׁקְנֵי בְּבִכֵי מִסְכָּתַי" - הַבְּכִיָּה הַזֹּאת נִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד גְּזֵרוֹתֵיהֶם שֶׁל הָאֱמוּנוֹת, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עֲלֵינוּ.

גַּם עֵקֶר כַּח מְמַשְׁלֵתֶם אֵינּוּ אֵלּא בְּבִכִּיָּה שֶׁל עֲשׂוֹ, וְסִימָן לְדַבֵּר (הושע ב, א): "וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם".

[מִזְהַרְנֵת ז"ל, צִיּוֹן לְלִקוּטֵי-מִזְהַרְנֵת הַנֵּל. וְהַרְבֵּ מְטַשְׁעֵהֲרִין ז"ל, צִיּוֹן לְבַמְדִּבְרֵי-רַבָּה ב, יג: "דְּבַר-אַחֵר: 'וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' - אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה הַלֵּהֵן בְּרַבִּי: וְהָיָה מִסְפַּר הַסּוֹפֵר הַסּוֹפֵר הַתּוֹרָה". וְצִיּוֹן לְפִרְוֹשׁ הַמִּתְנַוֹת-כְּהוֹנָה שָׁם, עִיר-שָׁם].

"וְאֵרֶשֶׁתִּיךְ לִי בְּאֱמוּנָה וְיָדַעַת אֶת ה'" (הושע ב, כב)

ג.

(שיחות-ה"ן ריז)

הָעֵקֶר לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, הוּא רַק עַל-יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא זוֹכִין אַחֲרֵי-כֵן לְדַעַת וְהַשְׁגָּה גְּדוּלָּה בִּידִיעַת רוּמָמוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ שָׁמוּ, וְכִמוֹ שֶׁכֶּתוּב (הושע ב, כב): "וְאֵרֶשֶׁתִּיךְ לִי בְּאֱמוּנָה וְיָדַעַת אֶת ה'".

פרקי אבות - פרק ששי 'קנין תורה'

"כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה"
(משנה א)

א.

(ח"א ג)

כשלומד שלא לשמה, הינו "בשביל שיתקרא רבי" (נדרים סב. תוספות תענית ז. רמב"ם, הלכות תשובה פ"י ה"ד) - **הלמוד אינו בחשיבות כלל.**

וכשלומד בליה - חוט של חסד נמשך עליו (חגיגה יב:), ומגן עליו שלא יזיק לו המחשבה הנ"ל.

ב.

(ח"א יב, א)

'יעקב' - הוא הצדיק המחודש הדושין דאורייתא, ולומד תורתו לשמה, וטובו גנוז ושמור וצפון לעתיד.

ו'לבן' - הוא תלמיד-חכם שד יהודי, שתורתו להתייחר ולקנטר. ו'תלמיד-חכם כזה, נבלה טובה הימנו' (ויקרא-רבה א, טו). (עין בפנים, עין 'תורה-לשמה' ו'שלא-לשמה').

ג.

(ח"ב עח)

כשעוסק בתורה שלא לשמה - אינו מועיל בלמודו לשוב-העולם, כי נצרך רק בשביל עצמו. וכשעוסק לשמה - עוסק בשוב-העולם.

ד.

(ספר-המדות, עניני 'תורה-לשמה')

[א] הלומד תורה-לשמה, משים שלום בפמליא של מעלה ושל מטה, ומגן על כל העולם כלו, וכאלו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה, ומקרב את הגאולה (המתקת-דין נט; למוד נד).

[ב] על-ידי שישבת אצל צדיק, יזכה ללמד תורה-לשמה (למוד סא).

[ג] על-ידי צדקה לשמה, תזכה לתורה-לשמה (למוד עח).

"ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה, שנאמר (משלי ח, יד): 'לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה'" (משנה א)

ה.

(ח"א ז, ג)

בשביל-זה התורה מתיש כח' (סנהדרין כו:), ונקראת 'תושיה', כי הם "תרי"ג עיטין" (זהר יתרו פב:), כמו שכתוב (משלי ח, יד): "לי עצה ותושיה", ו'עצות' הם במקום 'נשואין', בחינת 'זיווג המתיש כח'.

ו.

(ח"א מא)

'תלמיד-י-חכמים' נקראים 'עצות', כמו שכתוב (אבות פ"ו מ"א):
"ונהנין ממנו עצה ותושיה".

"בכל יום ויום, בת קול יוצאת מהר חורב, ומכרזת ואומרת: 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה'"
(משנה ב)

ז.

(עלים-לתרופה, ב' ואתחנן תק"צ)

רק חזק ואמץ, מאד מאד בלי שעור וערה, ואל תשגיח על שום חלישות-הדעת שנכנס בלבך.

ואל תשמע לדברי-מוסרי של הבעלי-דבר והסטר-א-אחרא, האומרים מוסר בלב, בשביל להחליש הלב, ולרחק ממעט הטוב שרוצים לתפס בו.

לא תאבה ולא תשמע להם! - כי אין שומעין דברי תוכחה ומוסר, כי אם לקרב, ולא לרחק חסיושלום.

כאשר כבר דברתי עמך הרבה בזה (עין באריכות לקוטי-הלכות, פסח ט, טז; בכור בחמה טהורה ד, כז): "שכל פונת ה'ראשית-הכמה' ושאר 'ספרי מוסר' שמוכיחים ומביזים הרבה את האדם - אין פונתם להתרחק מהשם-יתברך, כי אם לקרב!"

ויותר מזה צריכין לשום לב בכל-עת להבין בעצמו: שלא יגיע חסיושלום שום התרחקות והתרשלות על-ידי התוכחה ומוסר שנכנס בלב!

כי יכול להיות: שהתעוררות התוכחה ומוסר שבא על הלב, הוא מהקדשה מ"הפרוזה היוצא בכל יום" (אבות פ"ו מ"ב).

אבל הבעל-דבר אורב תמיד על האדם, ובכל המחשבה דבור ומעשה שעוברים על האדם, יש בהם שני בחינות, דהינו: 'סס-חיים' ו'סס-מות', כמו שאמרו רז"ל (יומא עב: על דברים יא, ח): "ושמתם, זכה וכו'".

על-כך על-פי הרב, "מהפך דברי אלקים חיים" (על-פי ירמיה כג, לו), ורוצה דיקא על-ידי זה, לרחק ולרשל לב האדם חסיושלום. על-כך צריכין לשום לב לזה היטב.

וכבר מבאר אצלנו כמה עצות איך להנצל ממנו, ולהחיות את-עצמו ולשמח את-עצמו, ובפרט על-ידי הדרך הנפלא והנורא והנשגב שגלה 'אור האורות' (לקוטי-מוהר"ן רפב), על פסוק (תהלים קמו, ב): "אזמרה לאלקי בעודי" וכו'.

"ואומר (שמות לב, טז): 'והלחת מעשה אלקים המה, והמכתב מכתב אלקים, הוא חרות על הלחת, אל תקרא 'חרות', אלא 'חרות' - שאין לה בן-חורין אלא מי שעוסק בתלמוד-תורה'"
(משנה ב)

ח.

(ח"א י, זח)

התורה - היא בחינת 'ידין' ו'רגלין', כי יש בהתורה 'נגלה' ו'נסתר'.

'נגלה' - הוא בחינת 'ידיים', כמו שכתוב (שירי-השירים ה, ד): "דודי שלח ידו מן החר". "מן החור" - הינו: "חרות על הלחת" (שמות לב, טז), שהוא ב'נגלה'.

ו'נסתר' - הם בחינות 'רגלין', כמאמר חז"ל (ספד מט: על שירי-השירים ז, ב): "חמוקי ירכיך" - "מה ירך בסתר" וכו'.

וזה בחינת 'מרדכי' ו'אסתר'. "מרדכי - מר דרור" (חלין קלט: על שמות ל, כג). 'דרור' לשון 'חרות', הינו בחינת: "חרות על הלחת", כמו שאמרו רז"ל (ערובין נד. אבות פ"ו מ"ב): "אל תקרי חרות, אלא חרות" -

שהוא בחינת התורה בנגלה. זה בחינת 'ידיים', כמו שכתוב: "יודי שלח ידו מן החור" כנ"ל. ו'אסתר' - הוא בחינת 'רגלים', "מה ירך בסתר" כנ"ל.

"ואין כבוד אלא תורה" (משנה ג)

ט.

(ח"א יד, ב"ג)

אי-אפשר להעלות ה'כבוד', אלא על-ידי "תורת חסד" (משלי לא, כו), "זהו הלומד תורה על מנת ללמדה" (ספא מט:), כי זה עקר כבודו.

כמובא בזוהר (יתרו סט.): "בשעתא דשאר עבוי"ם אתין ואודן לקדשא בריה הוא, בדין אסתלק ואתיקר שמא דקדשא-ברייה הוא עלא ותתא" וכו'.

ואי-אפשר לקרב את הגרים עם בעלי-התשובה, אלא על-ידי 'תורה' וכו'. וזה שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ג): "אין כבוד אלא תורה".

י.

(ח"א לז, ה)

ש'רש' התורה - היא 'כבוד השם-יתברך', כמו שכתוב (ישעיה מג, יז): "לכבודי בראתיו" וכו', וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ג): "אין כבוד אלא תורה".

"ואין טוב אלא תורה" (משנה ג)

יא.

(ח"א נו, ה)

"זה לעמת זה" (קהלת ז, יד) - 'מלכות-ה'רשעה' 'המן-עמלק', הוא כנגד

'מלכות-דקדשה', כמו שכתוב (במדבר כד, כ): "ראשית גוים עמלק".

כי 'מלכות-דקדשה' - הוא (במדבר י, כה): 'מאסף לכל המחנות' דקדשה.

ו'מלכות דסטרא-אחרא' - הוא מאסף ממון, ומתגבר ב'תאות-ממון', כדי לתפס על-ידי-זה כל 'ניצוצי הקדשה' וכו'.

וזה שאמרו חז"ל (מגלה י: - על הפסוק בקהלת ב, כו): "כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת" - 'זה מרדכי'. 'זלחוטא נתן ענין לאסף ולכנוס' - 'זה המן'."

"טוב לפניו" - בחינת התורה, כי (אבות פ"ו מ"ג): "אין טוב אלא תורה". הינו: ש'מרדכי', 'מלכות-דקדשה', 'נתן לו חכמה ודעת', ומוציא מ'המן' 'מלכות דסטרא-אחרא', שהוא מאסף ממון - כל העשירות וכל הניצוצות-הקדושים.

יב.

(ח"א עד)

צריך כל אדם לילך מ'קטנות' ל'גדלות', ולהמתיק הדין שבא מבחינת 'מחין-דקטנות'.

וכשבא לבחינת 'מחין-דגדלות', זהו בחינת (בראשית ג, ז): 'ותפקחנה עיני שניהם', ופרש רש"י: "על שם החכמה נאמר".

כי עקר ההמתקה, הוא על-ידי 'חכמה', בחינת 'מחין-דגדלות', דהינו על-ידי 'ידיעת-התורה'.

כי ה'תורה' נקראת 'אור', בחינת (משלי ג, כג): 'ותורה אור', וכמו שכתוב (בראשית א,

"כך היא דרבה של תורה: פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם - הנה וטוב לך לעולם הבא" (משנה ד)

ד): "וירא אלקים את האור כי טוב", "ואין טוב אלא תורה" (אבות פ"ו מ"ג).

הינו: כי ה'תורה' היא בחינת 'אור', הפך ה'חשך' שהוא בחינת 'דין' - כי על-ידי 'דיעת-התורה', נמתק הדין.

ז.

(ח"א כ, א)

יש נשמה בעולם, שעל-ידיה נתגלה באורי ופרושי התורה, והיא מסבלת ביסודין: "פת במלח תאכל, ובמים במשורה תשתה, כי כך דרבה של תורה" (אבות פ"ו מ"ד).

וכל 'מפרשי התורה' מקבלין מ'זאת הנשמה, וכל דבריה "כגחלי אש" (אבות פ"ב מ"י) - כי אי אפשר לקבל ולשאב מימי התורה, אלא מי שדבריו "כגחלי אש", בבחינת (ירמיה כג, כט): "הלוא כה דברי פאש".

טו.

(שיחות-ה'ר"ן שח)

אין מקום לברח מהעצבון והדאגות המקצרים ומכלים ימי האדם, כי-אם אל השם-יתברך ואל התורה.

וכבר דברנו: שזהו מה שאמרו רז"ל במשנה (אבות פ"ו מ"ד): "כך הוא דרבה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך. אשריך בעולם - הנה וטוב לך לעולם הבא".

ומקשין: איך שיך "אשריך בעולם - הנה", מאחר שצריך לסבל עמל כזה לאכל פת במלח וכו'?! - וכבר מבאר באיזה ספרים איזה תרוצים דחוקים בדרך דרש.

יג.

(ח"א פד)

איתא בזהר-הקדוש (נשא קכג): "ולא תשפח יום דלית בה טוב וכו'. וכל יומא אית לה גדר מלבר דלא יעול כל בר נש לההוא טוב וכו', כמה נחשים ועקרבים מבלבלין מחשבתה דלא יעול לאתר דלאו דילה".

אבל מאן דאיהו טוב - כל אילין נטירין אנון למימרה, וקטגור נעשה סגור, ויעלון לה לטוב הגנוז וכו'". "ואין טוב אלא תורה" (אבות פ"ו מ"ג).

וכש'אדם רוצה להגות ולחשב בתורה, הינו ברזין-דאורי'תא' - אנון נטירין ונחשים ועקרבים מבלבלין מחשבתה.

וכש'רוצה וחושק עד מאד, ופותחין לו, כנ"ל בזהר-הקדוש - אזי כל יום ויום אצלו גדול עד מאד, כי רואה ומשיג הטוב-הגנוז, הינו: רזין-דאורי'תא', השיך לאותו היום.

אבל באמת: מי שיש לו עינים ולב להסתכל בעניני עולם-הזה באמת, מי שזכה לינק באמת מתורותיו ושיחותיו ומעשיותיו הנוראים של רבנו הקדוש והנורא זצוק"ל - אצלו מבאר המשנה בפשיטות גמור.

ויכולין להסביר הדבר לכל בר שכל אמתו הבקי קצת בטוב הנהגת העולם: כי כל העשירים והגבירים הגדולים מזדים: שהעולם-הזה מלא יגונות ויסורים וכו'. על-כן אין מקום לברח מיסורי עולם-הזה וכו', ביי-אם אל התורה.

כי כל מי שרוצה שיהיה לו טוב בעולם-הזה, שיהיה בנחת בלי צער, הוא מלא צרות תמיד. כי כל מה שמקנה לטוב, בא להפך וכו'.

על-כן אין עצה לחיות בנחת, ביי-אם בשמתרצה באמת להסתפק בתכלית המעוט ולחיות חיי צער, כמו שאמרו שם במשנה הנ"ל: "פת במלח תאכל" וכו'.

שאז דיקא בשמקבל על-עצמו כל הדחקות וחיי צער ולסבל הכל ולעסק בתורה, כמו שכתוב שם: "ובתורה אתה עמל" - אז דיקא יש לו חיות גם בעולם-הזה. ואשרי לו גם בעולם-הזה. כמו שכתוב שם: "אם אתה עושה כן אשריך בעולם-הזה" ודאי.

כי לא יהיה לו שום יסורים מפגעי העולם-הזה המרבים אצל כל-אדם מאד, מאחר שמקבל על-עצמו הכל בשביל התורה, וכל חיותו וטובו הוא התורה שהוא טוב אמתו, ואז בודאי חיי חיים אמתיים, ואשרי לו גם בעולם-הזה וכו'.

ובודאי צדקו ונאמנו דברי המשנה הקדושה אפלו על-פי פשוטה: שמי שבוחר לסבל בעולם-הזה לאכל פת במלח, ומים במשורה ושתה, ועל הארץ יישן, וחיי צער יהיה.

כי אפלו פת במלח ומים במשורה לאו כל אדם זוכה בהרחבה - ועל-כן הוא צריך עם-כל-זה להיות מרצה לחיות חיי צער, אבל כל-זה הוא מקבל על-עצמו כדי לעסק בתורה, כמו שכתוב שם: "ובתורה אתה עמל".

אז אם עושה כן - בודאי "אשריך וטוב לך", "אשריך בעולם הזה" ודאי וכו'. לא די שיזכה לעולם-הבא שהוא עולם הנצחי שכל העולם-הזה אינו עולה בנגודו אפלו בהרף-עין, אף גם בעולם-הזה אשרי לו אשרי חלקו וכו'. ולהשומע ינעם בעולם-הזה ובעולם-הבא.

טז.

(חיי-מוהר"ן פג)

המראה שראה רבנו ז"ל השיך לתורה ח"א כ: אחד היה שוכב על הארץ וסביבו היו יושבים וכו', ואחר-כך ראיתי והנה איננו וכו'. ושאלתי: "מה זה!" - השיבו לי: "שנתקרה ונגוע ופסק מלדבר והפסיקו מלדבר" וכו'.

זה שהיה שוכב על הארץ ואחר-כך ראה והנה איננו, והשיבו לו שנתקרה ונגוע - זה בחינת הנשמה המבאר בהתורה הנ"ל (ח"א ט) שהיא מסבלת ביסורין "פת במלח תאכל".

ואפשר מרמז על מה שנאמר שם במשנה: "ועל הארץ תישן".

וְאֶפְשָׁר לָזֶה מְרֻמָּז: 'שִׁהִיָּה שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ, וּסְבִיבוֹת הַנַּ"ל כַּמָּה עֲגוּלִים וְכַמָּה בְּלֵי סֹדֵר' - כִּי בְּלֵם מְקַבְּלִים מִהַנְּשָׂמָה הַנַּ"ל, כִּי כָּל 'בְּאוֹרֵי-הַתּוֹרָה' נִמְשָׁךְ עַל-יָדָהּ וְכוּ'.

"הַתּוֹרָה נִקְנִית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה דְּבָרִים" (מִשְׁנָה ו)

יז.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ הַחֲדָשׁ ח"ג תע"ח; נחלי-אמונה ב)

אָמַר מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל: כִּי הַמ"ח קִנְיָנִים הַמְּבֹאָרִים בְּמִסְכַּת אָבוֹת (פ"ו מ"ו) - הֵם כְּנֶגֶד מ"ט יָמֵי הַסְּפִירָה. וְהַמְּדָה הַמ"ט הִיא 'תְּפִלָּה'.

"בְּתִלְמוּד" (מִשְׁנָה ו)

יח.

(שִׁיחַוֹת-הַר"ן יט)

אָמַר: נִכְסֵפְתִי מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָעוֹלָם אֶל 'עֲשִׂיָּה', שִׁיְהִיָּה חַיִּיב אֲצֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְלַמֹּד כָּךְ וְכָךְ, בְּכָל יוֹם וְלֹא יַעֲבֹר, וְכִיּוֹצֵא.

וְאָמַר: שְׂאֵפְלוֹ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַרְחוּקִים מִן הַקֹּדֶשׁ מְאֹד, שְׂנַלְפְּדוּ בְּמִצְוֵה רָעָה, עַד שֶׁרָגִילִין בְּעִבְרוֹת חֲסוֹנְשָׁלוֹם, רְחֻמָּנָא-לְצֻלָן רְחֻמָּנָא-לְשׁוֹבֵן - אֶפְעֵל-פִּי-כֵן הַבַּח שֶׁל הַתּוֹרָה גָּדוֹל כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁיִּכְוֹלָה לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הָעִבְרוֹת שֶׁרָגִילִין בָּהֶם חֲסוֹנְשָׁלוֹם.

וְאִם יַעֲשֶׂה לָהֶם חֶק קְבוּעַ וְחַיִּיב חֶזֶק לְלַמֹּד בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּךְ וְכָךְ, יִהְיֶה

אִיךְ שִׁיְהִיָּה - בְּוֹדָאֵי יִזְכּוּ לְצֵאת מִמִּצְוֹתֵם הָרָעָה, עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי כַּח הַתּוֹרָה גָּדוֹל מְאֹד.

יט.

(חֵי-מוֹהֲרַן תַּקְעַג)

בְּשִׁעָה שְׂאֵמַר רַבֵּנוּ ז"ל מְאֹמַר (שִׁיחַוֹת-הַר"ן יט הַנַּ"ל): "נִכְסֵפְתִי מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ הָעוֹלָם אֶל הָעֲשִׂיָּה" וְכוּ', וְהַפְּלִיג אִזּוּ בְּשִׁבַח 'עֶסְקֵי-הַתּוֹרָה', שֶׁאֵל לוֹ מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל: "וְאִם אֶחָד הוּא בְּעַל-עֲבָרָה מִמֶּשׁ רְחֻמָּנָא-לְצֻלָן?"

הַשִּׁיב לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל: "וְכִי אַתָּה יוֹדֵעַ גָּדוֹל מְעַלֵּת הַתּוֹרָה-הַקְּדוּשָׁה? הֲלֹא עֶסֶק הַתּוֹרָה הוּא גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מִשְׂמִירַת-הַבְּרִית. כִּי "בְּרִית בִּיסוּד, וְאוֹרִיָּתָא בְּתַפְאֲרָת" (עֵינן בַּתְּקוּנִים בְּסוּף תַּקּוּנָא תְּלִיתָא).

[בְּצִיעַת הַפֶּתַח, כַּב: וְכִמוֹ שֶׁשְׂמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ ז"ל שְׂאֵמַר: "נִכְסֵפְתִי מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ הָעוֹלָם אֶל עֲשִׂיָּה, דְּהִינּוּ שִׁיְהִיָּה חַיִּיב לְכָל אֶחָד בְּכָל יוֹם לְלַמֹּד כָּךְ וְכָךְ כִּפִּי עֲרַפּוּ" וְכוּ'. וְשִׂאֲלֵתִי אוֹתוֹ אִזּוּ: "הֲלֹא יֵשׁ בְּנֵי אָדָם בְּעַלֵּי עִבְרוֹת רְחֻמָּנָא-לְצֻלָן? - הַשִּׁיב בְּלִשׁוֹן גְּעֵרָה קָצַת: "אִין אַתָּה יוֹדֵעַ כַּח הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה" וְכוּ'.

וְכִנְתּוֹ הִיָּתָה: שְׂאֵפְלוֹ מִי שְׂנַלְפֵד בְּעִבְרוֹת חֲסוֹנְשָׁלוֹם, וְנִדְמָה לוֹ שְׂאִי-אֶפְשָׁר לוֹ לְצֵאת מִשָּׁם, אִם אֶפְעֵל-פִּי-כֵן הִיָּה קוֹבֵעַ לוֹ שְׁעוּרִים קְבוּעִים לְתוֹרָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם - הִיָּה 'כַּח הַתּוֹרָה' מִתְגַּבֵּר, עַד שֶׁגַּם הוּא הִיָּה נִתְתַּקֵּן וְיוֹצֵא מִמֶּה סוּף כָּל סוּף.

"בְּשִׂמְיעַת הָאֲזֵן" (מִשְׁנָה ו)

כ.

(ח"א יט, א-ט-בסוף)

קָשָׁה לְהָעוֹלָם: עַל מָה צָרִיךְ לְנַסֵּעַ לְהַצְדִּיק לְשִׁמְעַ מִפִּי, הֲלֹא אֶפְשָׁר לְעֵינן בְּסִפְרִים דְּבִרֵי-מוֹסֵר!?

אִךְ בְּאֵמַת הוּא תוֹעֵלֵת גָּדוֹל - כִּי יֵשׁ חֲלוּק גָּדוֹל בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצְּדִיק-הָאֵמַת

בעצמו, ובין השומע מפי אחר האומר בשמו, מכל-שכן בששומע מפי ששומע מפי השומע - כי יורד בכל-פעם מדרגא לדרגא, רחוק מפי הצדיק.

וכן בין השומע מפי הצדיק, למעין בספר - הוא חלוק גדול ביותר וכו'.

וזהו החלוק בין השומע מפי הרב, או מפי התלמיד, או מפי הספר - כי הצדיקים הם "גברי כח עשי דברו" (תהלים קג, כ), שהם עושים ובונים הדבור של הקדוש-ברוך-הוא, הינו: הלשון-הקדש "שבו נברא העולם" וכו' - הינו: על-ידי 'מעשיהם' הטובים, זוכים לשמע דבורים מהקדוש-ברוך-הוא.

וזה בבחינת (תהלים קג, כ - סיום הפסוק הנ"ל): "עשי דברו לשמע בקול דברו" - פשרוצים לשמע דבור מהקדוש-ברוך-הוא, הם עושים תחלה את הדבור בבחינת "עשי דברו" כנ"ל, ואחר-כך שומעים אותו הדבור מהקדוש-ברוך-הוא, בבחינת: "לשמע בקול דברו" - כי בזה הדבור, הקדוש-ברוך-הוא מדבר עמו.

ושלמות הדבור של לשון-הקדש' תליא ב'יראה', ו'יראה תליא באודנין" (תקוני-זהר קכב.).

נמצא: כשהצדיק שומע הדבור של תורה מפי הקדוש-ברוך-הוא, יש להדבור שלמות.

נמצא: מי ששומע מפיו בעצמו - מקבל דבור לשון-הקדש' בשלמות, הינו ב'יראה' וכו', ו'היראה תליא באודנין', כנ"ל.

אבל מי ששומע מפי אחר - הוא רחוק מזה השלמות, כי כבר ירד ממדרגתו.

ובין לומד בספר, לשומע מפי החכם, יש חלוק גדול ביותר - כי 'ספר' הוא רק ל'זכרון', כמו שכתוב (שמות יז, יד): "כתב זאת זכרון בספר", ו'ה'זכרון' הוא ב'כח-המדמה', כי גם 'בהמה' יש לה 'זכרון', כמו שאנו רואים: שגם בהמה זוכרת שבמקום זה נשכה כלב, והיא בורחת משם.

נא.

(ח"א נא, ב)

ויהיה לו 'אמונת-הכמים', התלוי ב'אדנין', בבחינת (משלי כב, יז): "שמע דברי הכמים".

נב.

(ח"א נב, א)

הענין מה שצריכין לנטע להצדיק, ולא די ב'ספרי-מוסר', מפרש בתורה (שמות יז, יד): "ויאמר ה' אל משה: כתב זאת זכרון בספר, ושים באזני יהושע".

כי אף שאמר לו לכתב בספר, אף-על-פי-כן לא הסתפק בזה, וצוה לו: "ושים באזני יהושע" - שידבר עמו פה אל פה. כי העקר: מה ששומעין מפה הצדיק.

וכמו שאמרו במדרש (דברים רבה ג, ז) על פסוק (דברים ט, א): "שמע ישראל היום אתה עובר את הירדן וכו'" - ממה ראה לומר להם כן? כן? שמע ישראל?

רבנין אמרי: למה הדבר דומה: למלך שקדש מטרונה בשני מרגליות, אבדה אחת מהן. אמר לה המלך: אבדת אחת, שמרי את השנייה.

כך: קדש הקדוש שברוך הוא את ישראל ב'נעשה ונשמע' (שמות כד, ז). אבדו את נעשה, שעשו את העגל. אמר להן משה: אבדתן נעשה, שמרו נשמע' - הוי: 'שמע ישראל'.

ועל-כן בשלומד מתוך ה'ספר' שהוא בחינת 'עשה', בחינת 'נעשה' - אין בזה פח כל-כך לעורר אותו, כי 'ישראל אבדו את הנעשה'.

אבל כששומע מפה הצדיק - הוא בחינת 'נשמע', שזה הפתר נשאר להם לישראל, כנ"ל.

נג.

(ח"ב עב)

דע: שלראות את-עצמו עם הצדיק-האמת, הוא גם-כן דבר גדול מאד. בודאי כשזוכין לשמע מפיו תורה, הוא מעלה יתרה.

"בעריכת שפתיים" (משינה ו)

נד.

(ח"א עד)

יש 'דבור בלא דעה', ו'דבור בדעה', בחינת 'הושענא-רבא' ו'שמחת-תורה'.

כי 'הושענא-רבא' - הוא בחינת 'דבור בלא דעה', בחינת 'ערבה', כי "ערבה דומה לשפתיים" (תנחומא אמור, זהר צו לב, פנחס רנו).

כי איתא בזהר-הקדוש (קדשים פה:): "אית מאן דלעי באורייתא ומגמגם בה בגמגומא דלא ידע, כל מלה ומלה סלקא

לעילא, וקדשא-ברוך-הוא חדי בהאי מלה, וקביל לה, ונטע לה סחרנין דהאי נחלא, ואתעבדו מאנון מליו, אילניו רברבין, ואקרון (ויקרא כג, מ): 'ערבי נחל'.

נמצא: ש"ערבי נחל", הם בחינת 'דבור בלא דעה'.

אבל 'שמחת-תורה' - הוא בחינת 'דבור בדעה', והוא ה'חיות של הנפש'.

כמו שכתוב בזהר (קדשים פה:): "זכאין אנון דידעי אורחוי דאורייתא, ומשתדלי בה בארע מישור, דאנון נטעין אילנא דחיין לעלא, דכלא אסותא" וכו'.

שהוא בחינת 'הכמה', בחינת 'מחיר-דגדלות', בחינת 'דבור בדעה', בחינת ה'תורה', בחינת 'שמחת-תורה', בחינת 'רפואת-הנפש', בחינת "אילנא דאסותא".

[לקוטי-עצות, תלמוד-תורה מט: "על-ידי שמתנגע בתורה עד שזוכה לידע אותה ולהבינה, על-ידי-זה מרפא את נפשו, ומעלה אותה למקום שרשה, וממתיק כל הדינים, והוא נוטע "אילנא דחיין לעלא, דכלא אסותא" (זהר קדושים פה:).

גם הוא מקים ומחדש כל העולמות, ומגלה כבודו יתברך בעולם, שזהו עקר התכלית של כל עבודת האדם, כדי שיתגלה כבודו יתברך שמו. וב'לקוטי-עצות (תלמוד-תורה נ: "מי שעוסק בתורה ואינו יכול להבין, גם זה טוב מאד, כי כל דבור עולה למעלה, והקדוש-ברוך-הוא שמח בהם, ונעשה מהם בחינת "ערבי נחל").

נה.

(ח"א עה)

כל הדבורים שמדברים בתורה ותפלה - הם בבחינת 'העלאת מיין-נוקבין', שהוא בחינת 'שלום', כמו שכתוב (ישעיה נז, ט): "בורא ניב שפתיים שלום".

שקבל עליו על תורה, שהיא בחינת אנפין-נהירין, פנ"ל.

"באימה, ביראה" (משנה ו)

כז.

(ח"ב עה)

וצריך לדבר בתורה או בתפלה, עד שיהיה הגוף בטל ואפס. ובמה הוא בא לדבר זה, ביראה'.

כח.

(ספר-המדות, למוד יב)

'יראה' מתלמיד-חכם, מסגל ללמד.

"בענוה" (משנה ו)

כט.

(ח"א יד, ה)

"אין אדם זוכה לתורה, אלא על-ידי שפלות", כמו שאמרו חז"ל (ערובין נד. נדרים נה. - על במדבר כא, יח): "וממדבר מתנה".

שישבר גאותו מ'ארבע' בחינות שפלות'. כי צריך האדם להקטין עצמו: - א) לפני גדולים ממנו. ב) ולפני בני-אדם בערפו. ג) ולפני קטנים ממנו. ד) ולפעמים שהוא בעצמו קטן שבקטנים, וצריך להקטין עצמו כנגד מדרגת עצמו, וידמה בעיניו שהוא למטה ממדרגתו, בבחינת (שמות טז, כט): "שבו איש תחתיו".

זזה עקר תקון הבריאה וכו' - כי בשעת בריאה, נפלו עולמות למטה, על-ידי שבירת-כלים. וה'עולמות' הן בחינת 'אותיות', ונתפזרו לכמה ניצוצות. ועל-ידי 'העלאת מיין-נוקבין' של תורה ותפלה - נעשה צרוף מהניצוצות והאותיות, ונעשה 'עולם'.

זזהו בחינת 'שלום'. כי קדם שמכניס אלו הניצוצות והאותיות תוך 'דבורי תורה ותפלה' - אין להם שום צרוף וחרבור, והם בבחינת שברים ומחלקת, כי כל ניצוץ מתגבר על חברו. וכשמכניסם אל ה'דבור-דקדשה' - הוא מצרפם ומחברם, שזהו בחינת 'שלום'.

כי על-ידי ה'דבור-דקדשה' של תורה ותפלה - נעשה 'העלאת מיין-נוקבין', שעל-ידי-זה נעשה 'שלום', שעל-ידי-זה נתתקנין ונתחדשין כל העולמות הנפולין, ונחשב כאלו בראן מחדש.

"בבנית הלב" (משנה ו)

כו.

(ח"א קא)

"כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ" (אבות פ"ג מ"ה) - הינו: מי שלומד בעיון, שמעין ומבין חכמות-התורה, שזהו בחינת 'אנפין-נהירין'.

על-ידי-זה: "מעבירין ממנו על-מלכות ועל דרך-ארץ" - כי נתבטל ממנו השעבוד והתאוות והמדות-רעות שלהם, שהם בחינת 'אנפין-חשוכין', על-ידי

ל.

(ח"א טו, ד)

בְּחִינַת 'סִינִי' הוּא בְּחִינַת 'שְׁפָלוּת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סוֹטָה ה.): "שֶׁהֵנִיחַ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּל הַהָרִים, וְלֹא נָתַן הַתּוֹרָה אֲלָא עַל הַר-סִינִי".

וְחַז"ל אָמְרוּ (שָׁם ה.): "שֶׁתְּפַלֵּת הַשָּׁפָל אֵין נִמְאָסָת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נא, יט): לֵב נִשְׁבַּר וְכוּ".

וְעַל-יְדֵי 'תְּפִלָּה בְּמִסִּירַת-נַפְשׁ', שֶׁמִּבְטֵל כָּל גַּשְׁמִיּוֹתוֹ וְאֵין גְּבוּל. וְכֵשׁ אֵין גְּבוּל - אָזִי יָכוֹל לְהַשִּׁיג הַתּוֹרָה-שֶׁלְעֵתִיד, שֶׁהִיא 'אֵינָה גְּבוּל', וְאֵין נִתְפַּסֶּת בְּגְבוּל.

לא.

(ח"א קסב)

אִם הוּא בְּתַכְלִית הָעֲנִיּוּת, שֶׁהוּא 'אֵין מִמֶּשׁ - אֶפְשָׁר שִׁיְהִי "תּוֹרָה וְגִדְלָה בְּמָקוֹם אֶחָד" (גִּטִּין נט. סְנֵהֲדִין לו.).

לב.

(ח"ב עב)

וְכֻלָּל הַיּוֹצֵא: שְׁמִי שֶׁבֵּא אֶצֶל 'צְדִיק-אֱמֵתִי' וְשׁוֹמֵעַ מִפִּי תּוֹרָה - רְאוּי שִׁמְשֵׁךְ עָלָיו 'בוֹשָׁה וְשְׁפָלוּת' גְּדוֹל מְאֹד.

וְזֶה סִימָן שֶׁהִיא אֶצֶל צְדִיק-אֱמֵתִי: כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו 'בוֹשָׁה וְשְׁפָלוּת', עַל-יְדֵי שֶׁשָּׁמַע מִפִּי אֵיזָה דְבַר-תּוֹרָה, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ הַצְדִּיק-הָאֱמֵתִי, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ 'בוֹשָׁה', כְּמוֹ שֶׁהִיא בְּשַׁעַת 'מִתְן-תּוֹרָה'.

לג.

(לקוטי-הַלְכוֹת, חֲזוֹת-מִטְּלָטְלִין ד, ד)

עֵקֶר 'קַבְּלַת-הַתּוֹרָה' הוּא: כִּדֵּי לְהִמְשִׁיךְ אֲלֻקוֹתָיו יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה.

וְעַל-כֵּן נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּהַר סִינִי, "שֶׁהוּא הַר הַשָּׁפָל וְהַנְּמוּךְ שֶׁבְּכָל הָהָרִים" (בַּמִּדְבָּר-רַבָּה יג, ג) - כִּי הַתּוֹרָה נִמְשָׁכַת אַחַר מִי שֶׁהוּא עָנּוּ וְשָׁפָל. וְכֵן נִתְּנָה עַל-יְדֵי מִשָּׁה רַבֵּנוּ שֶׁהִיא "עָנּוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם" (בַּמִּדְבָּר יב, ג).

כִּי עֵקֶר הַתּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת 'כַּחַת-הַמּוֹשֵׁךְ', לְהִמְשִׁיךְ אֲלֻקוֹתָיו יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה, שֶׁזֶה זֹכֶיךָ עַל-יְדֵי 'עֲנוּה וְשְׁפָלוּת' דִּיקָא.

"בְּשִׁמְחָה" (מְסֻנָּהו)

לד.

(ח"א כד, ב)

עַל-יְדֵי 'שִׁמְחַת הַמְצוּחָה' - נִשְׁלַם הַקִּדְשָׁה, וּמַעֲלָה הַחַיּוֹת וְהַקִּדְשָׁה שֶׁבְּקַלִּיפּוֹת.

לה.

(ח"א ל, ה)

עֵקֶר הַשִּׁמְחָה הוּא מִן הַמְצוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מִשְׁמַחֵי לֵב". וְעֵקֶר הַשִּׁמְחָה הוּא בְּ'לֵב', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ד, ח): "נָתַתָּ שִׁמְחָה בְּלִבִּי".

לו.

(ח"א סה)

הַשִּׁמְחָה - הוּא 'כְּלִי' אֶל 'הַדּוֹשִׁיךְ-דְּאוֹרֵיתָא'.

לז.

(לקוטי-הַלְכוֹת, פְּרִיָּה-וּרְבִיָּה וְאִישׁוֹת ג, ח)

נִקְדַּת כָּל הַמְצוּחוֹת וּמַעֲשִׂים-טוֹבִים, הוּא הַשִּׁמְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יט, ט):

"פקודי ה' ישרים משמחי לב", וכמו שאנו מבקשים תמיד (תפלת ערבית): "ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד".

כי עקר שלמות העבודה של תורה ומצוות - הוא דיקא בשזוכין לעשותם בשמחה, וכמו בא בספרים, ובפרט ב'כתבי האר"י' (שער רוח הקודש ג): "מגדל האזהרה לעסק בתורה ובמצוות בשמחה, וכמו שכתוב (דברים כח, מז): 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב' וכו'".

"בשמוש חכמים" (משנה ו)

לח.

(ח"א סו)

זה בחינת (שמות לד, ו): "ורב חסד" - כי הלומד את תלמידו הלכה אחת, הוא עושה עמו חסד, כמו שאמרו רז"ל (כתבות צו): "כל המונע תלמידו מלשמשו, פאלו מונע ממונו חסד". ו"שמוש חכמים" (אבות פ"ו מ"ו) - זה בחינת 'הלכות' שהתלמיד מקבל מהרב.

לט.

(ח"ב ב)

"שמוש חכמים" (אבות פ"ו מ"ו) - זה בחינת 'הלכות'.

"בישוב הדעת" (משנה ו)

מ.

(ח"א נו, ז)

'שבועות' הוא בחינת 'שכל גדול וגבוה מאד', שהוא 'חסד עליון'.

ורחמים גדולים. כי 'גדל הרחמים' תלוי בגדל הדעת, כי "בשעת מתן תורה נראה להם כזקן מלא רחמים" (מכילתא בשלח ויתרו), וזקן הוא ב'ישוב הדעת', ובזה תלוי 'גדל הרחמים'.

מא.

(ח"ב י)

מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך - הוא רק מחמת שאין להם 'ישוב הדעת', ואינם מישבין עצמן.

והעקר: להשתדל לישוב עצמו היטב, מה התכלית מכל התאוות ומכל עניני העולם הזה, הן תאוות הנכנסות לגוף, הן תאוות שחוץ לגוף, כגון כבוד, ואזי בודאי ישוב אל השם.

אך דע: שעלידי 'מרה שחורה' - אי אפשר להנהיג את המוח כרצונו, ועל כן קשה לו לישוב דעתו.

רק עלידי ה'שמחה' - יוכל להנהיג המוח כרצונו, ויוכל לישוב דעתו. כי 'שמחה' הוא 'עולם החרות', בבחינת (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו", שעלידי 'שמחה', נעשין 'בן חורין' ויוצאין מן הגלות.

ועל כן כשמקשר שמחה אל המוח - אזי מחו ודעתו 'בן חורין', ואינו בבחינת 'גלות', ואזי יוכל להנהיג את מחו כרצונו ולישוב דעתו, מאחר שמחו בחרות ואינו בגלות.

כי עלידי 'גלות', אין הדעת מישב, כמו שדרשו רז"ל (מגלה יב): "על בני עמון ומואב, דמיתבא דעתיהו, מחמת שלא הלכו בגלות".

מב.

(שיחות-הר"ן מז)

צריך לזה זכיה גדולה, שיזכה לישוב עצמו שעה אחת ביום, ושיהיה לו חרטה על מה שצריכין להתחרט.

כי לאו כל אחד זוכה לישוב הדעת איזה שעה ביום, כי היום הולך וחולף ועובר אצלנו, ואין לו פנאי לישוב עצמו אפלו פעם-אחת כל ימי חייו.

על-כן צריכין להתגבר, לראות ליחד לו פנאי, לישוב עצמו היטב על כל מעשיו אשר הוא עושה בעולם, אם כן הוא ראוי לו לבלות ימיו במעשים כאלו!?

ומחמת שאין האדם מישוב עצמו ואין לו דעת, ואפלו אם יש לו לפעמים איזה 'ישוב-הדעת' - אין הדעת המישוב מאריך זמן אצלו, ותכף ומיד חולף ועובר הדעת ממנו, וגם אותו המעט הדעת שיש לו, אינו חזק ותקיף אצלו - מחמת זה אין מבינים שטות העולם-הזה.

אבל אם היה להאדם שכל מישוב חזק ותקיף - היה מבין: "שהכל שטות והבל" וכו'.

מג.

(שיחות-הר"ן עו)

תמיד היה [רבנו ז"ל] ב'ישוב-הדעת'. ובנין זה, היה חדוש נפלא, ואי-אפשר לספר מזה כלל. ומחמת זה היה לו פנאי על כל דבר.

מד.

(שיחות-הר"ן פג)

בענין היראות והפחדים, שאדם מתירא ומתפחד על-פי הרב מכמה דברים, או מבני-אדם שאינם יכולים להזיק לו כלל.

והדבר נראה: שרק בסוף כשהאדם נסתלק ושוכב על הארץ ורגליו אל הדלת - אז יהיה לו 'ישוב-הדעת' באמת, ויסתכל על-עצמו ויראה האמת: שכל היראות והפחדים שהיה מתירא מאיזה בני-אדם שעמדו פגודו, היה הכל שטות והבל, ובחנם היה לו יראות ופחדים מהם, כי "מה יעשה לו אדם"? (על-פי תהלים קיח, ו).

וכן לענין התאוות - כי אז יראה היטב: אשר בחנם בלה בהבל ימיו ובשטותים ובלבולים כאלו, ומי הכריח אותו לזה? וכו'.

כי רק אז יראה האמת היטב היטב.

וכן בענין התאוות הוא גם-כן כן ממש - שאף-על-פי שהאדם יודע שהתאוה הזאת הוא שטות והבל, אף-על-פי-כן יש דבר אצל האדם שהוא מתאוה התאוה. אף-על-פי שהאדם יודע שהוא הבל גמור וכו'.

ועל-כן בודאי אם האדם יישוב עצמו היטב היטב - בקל יוכל לסלק ממנו כל היראות והפחדים, וכן כל התאוות - מאחר שיודע: שבאמת אינם כלום וכו'.

מה.

(ספר-המדות, ממון עז)

מי שעושה מעשיו במהירות, בלי 'ישוב-הדעת' - נעשה 'בעל-חוב'.

"במקרא" (משנה ו)

מו.

(שיחות-הר"ן רנא)

בימי אלו ועשרת-ימי-תשובה וימים-נוראים עד הושענא-רבא, צוה לכמה אנשים: לומר אז כל ספרי תנ"ך [תורה נביאים

[כתובים] מתחלתם ועד סופם. וגם הוא בעצמו נהג כך במה פעמים.

מז.

(בוכבי-אור, שיחות וספורים ח"ב כא)

רבנו ז"ל אמר: "מיין מוסר ספר איז תנ"ך" [הספר מוסר שלי הוא תנ"ך] (תורה נביאים וכתובים). ומהרנ"ת ז"ל האריך בזה ואמר: "שצעקת ונבואת כל נביא סובבת לנפשות ישראל גם עתה".

מח.

(עלים לתרופה, מכתב הסתלקות מהרנ"ת ז"ל)

אחר-כך אמר לנחמן בן עוזר: "שיתן לו כף טוב!" ולא ידע מה הוא רוצה. ופרש לו: "תן לי ה'תנ"ך, זהו כף טוב!"

"במשנה" (משנה ו)

מט.

(שבחי-הר"ן ח)

וספר: שכל למודו בא לו ביגיעה גדולה, כי בתחלה היה לומד 'משניות', ולא היה מבין למודו. והיה בוכה הרבה לפני השם-יתברך שיאיר עיניו, והיה בוכה ובוכה כל כך, עד שזכה שיוכל ללמוד 'משניות'.

נ.

(שיחות-הר"ן נג)

ענה ואמר: "אשרי מי שזכה לאכל כמה פרקים משניות וכו'!"

נא.

(שיחות-הר"ן קפה)

לכמה אנשים צוה: "לומר ח"י פרקים משניות בכל יום!"

נב.

(ח"א יא, ה)

'שמירת-הברית' יש בו שני בחינות: (א) יש מי שזווגו בששת ימי החל, ואף-על-פי-כן הוא שומר את בריתו על-פי התורה, שאינו יוצא מדיני התורה. (ב) ויש מי שהוא שומר הברית, שזווגו משבת לשבת. והוא בחינת: 'יחודא-עלאה', ו'יחודא-תתאה'.

וזה בחינת 'שדי של שבת' - שאמר לעולמו די" (תגינה יב), שצמצם עצמו מכל המלאכות. וזה בחינת 'יחודא-עלאה'.

ויש בחינת 'שדי של חל' - שגם בחל יש צמצומים ממלאכה לחברתה. וזה בחינת "מט"ט, ששלטנותה ששת ימי החל" (תקוני-זוהר ב: לד.). בחינת "ששה סדרי משנה" (זהר משפטים קטו). וכו'.

וזה בחינת 'יחודא-תתאה' - הינו: שהקדוש-ברוך-הוא מלביש את-עצמו במט"ט בששת ימי החל, ומנהיג העולם על-ידו.

נג.

(ח"א עט)

בשעושה 'תשובה-שלמה', שידחה הרע לגמרי, ונעשה כלו טוב - זהו בחינות 'משה משיח', דאמר בה: "ומטה האלקים בידי" - שהיה בידו להפך מרע לטוב. "ומטה - דא 'מט"ט', מסטרה חיים ומסטרה מיתה" (זהר בראשית כז).

כי 'מט"ט' - הוא בחינות 'משנה', בחינות 'ששת ימי החל', בחינות 'ששה-סדרי-משנה', שכלולים מששה בחינות: פשר ופסול, טמא וטהור, אסור ומת, פנוע ופנוע (תקוני-זוהר-חדש).

וְעַל-כֵּן אֵלֹהֵי בְנֵי-אָדָם שְׂאִינָם קְבוּעִים
 עַד־כִּן בְּעִבּוּדֵי הַבּוֹרָאֵי-יְתַבְרָךְ, וְאִין
 תְּשׁוּבָתָם שְׁלֵמָה עֲדִין, רַק לַפְעָמִים נוֹפֵל לוֹ
 'הִרְהוּר־תְּשׁוּבָה' וּמִתְחִיל קֶצֶת בְּעִבּוּדֵי
 יְתַבְרָךְ, וְאַחֲרֵי-כֵן נוֹפֵל מֵזֶה וְחוֹזֵר לְמִקְוָמוֹ,
 וְאַחֲרֵי-כֵן חוֹזֵר וְנִתְעוֹרֵר, וְחוֹזֵר וְנוֹפֵל, מִטּוֹב
 לְרַע וּמִרַע לְטוֹב.

זֹאת ה'תְּשׁוּבָה' הִיא בְּחִינּוֹת 'שֵׁשֶׁת יָמֵי
 הַחֹל', בְּחִינּוֹת 'פֶּשֶׁר וּפְסוּל' וְכוּ',
 כַּנִּל. כִּי הוּא גַם-כֵּן פַּעַם 'בֶּשֶׁר' וּפַעַם
 'פְּסוּל', פַּעַם 'טָמֵא' וּפַעַם 'טְהוֹר' וְכוּ', כִּי אִין
 לוֹ נִיחָא.

אָבֵל בְּשִׁעוּשָׁה 'תְּשׁוּבָה-שְׁלֵמָה' - זֶהוּ
 בְּחִינּוֹת 'שֶׁבֶת', שֵׁישׁ לוֹ 'נִיחָא' וְכוּ' -
 שֵׁישׁ לוֹ 'מְנוּחָה' מִכָּל וְכָל, וְנִדְחָה הָרַע'
 לְגַמְרֵי וְכוּ'.

"בְּמַעוֹט סְחוּרָה" (מְשֻׁבָּה ו)

נד.

(אֲבָנֵי-הַבְּרֹזֶל; שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"א תרלו; ח"ב תקמב)
 אֶחָד שָׂאל לְמוֹהַרְנָ"ת ז"ל: "שְׂרוּצָה לְעֵזֵב
 עִבּוּדֵי בְּחִינּוֹת, וְלִבְלֵי לְעַסֵּק בְּשׁוּם
 עֵסֶק פְּרִנְסָה, וְלִשְׁבֵּת רַק עַל הַתּוֹרָה וְעַל
 הָעִבּוּדָה, וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם כְּדַבְעֵי - וְלַחֲיוֹת עַל
 נְדָבוֹת!"

אָמַר לוֹ מוֹהַרְנָ"ת ז"ל: שְׁלֵא נָכוֹן הַדְּבָר:
 "עֲכָשׁוּ לְבָךְ בּוֹעֵר לְעִבּוּדֵי-הַשֵּׁם -
 יְתַבְרָךְ, הַאֲלֹסְטוֹ דְּעַרְבֵי [אַתָּה אוֹחֵז בְּזֶה]! -
 אוּלָם אַחֲרֵי-כֵן כְּשֶׁתִּפְּל מִזֶּה תִּהְיֶה לְהַבּוֹת, וְגַם
 לֹא יִהְיֶה לָךְ פְּרִנְסָה, מַה תַּעֲשֶׂה אָז?!

אֵלֵא עֲשֵׂה לָךְ שְׁעוּרִים קֹדֶם שֶׁתִּלְךָ
 לְחַנּוּת, וְגַם בְּחַנּוּת עֲצָמָה תִּכְיִן לָךְ

סְפָרִים, וּבִעַת שְׁלֵא יִהְיֶה לָךְ קוֹנִים תְּלֻמָּד
 בָּהֶם! - וּבְכָל רִגַע שֶׁל פְּנָאֵי שִׁיזְדֻּמֵּן לָךְ,
 תֵּשֵׁב וְתִהְיֶה בַּתּוֹרָה! - וְתִשְׁתַּוְּקַק וְתִכְסַּף
 שְׁהִשְׂמֵי-יְתַבְרָךְ יִסְבֵּב סְבוּת לְטוֹבָה שֶׁתּוּכַל
 לְהַפְטִיר מֵהָעִבּוּדָה לְגַמְרֵי" וְכוּ'!

וְשָׁמַע לְעֲצָתוֹ וְעָשָׂה כֵן. וְעֲזָרוּ הַשֵּׁם-
 יְתַבְרָךְ אַחֲרֵי-כֵן וְעָשָׂה לוֹ כְּרִצּוֹנוֹ,
 וַיְכוּל הָיָה לְשֶׁבֶת רַק עַל הַתּוֹרָה וְהָעִבּוּדָה
 (כַּמְדָּמָה שֶׁהָאִישׁ הַנִּל הָיָה רַבֵּי חַיִּים לִירִסְמֵן הַזְּקֵן).

נה.

(לְקוּטֵי-הַלְכוּת, תַּפְּלָה ד, יא)

בְּאַמַּת עֵקֶר הַפְּרִנְסָה הוּא רַק מֵהַשֵּׁם-
 יְתַבְרָךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תַּחֲלִים עה,
 ד-ח): "כִּי לֹא מִמוּצָא וּמִמְעַרְב וְלֹא מִמִּדְבַּר
 הָרִים, כִּי אֱלֻקִּים שִׁפְט" וְכוּ'.

וְצָרִיכִין לְמַעַט בְּעַסֵּק וְלַעֲסֵק בַּתּוֹרָה,
 וְלִבְטַח בְּהַשֵּׁם שֶׁיִּצְלִיחוּ בְּמַעַט
 הָעַסֵּק שְׁעוּסֵק, וַיִּזְמִין לוֹ פְּרִנְסָתוֹ בְּסִבָּה
 קְלָה, וַיִּהְיֶה לוֹ אֲמוּנָה-שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם-יְתַבְרָךְ
 שֶׁהַכָּל מְמַנּוֹ יְתַבְרָךְ לְבַד.

נו.

(לְקוּטֵי-הַלְכוּת, חל'ה מוֹעֵד ד, א)

עֵקֶר הַרְחַמְנוּת דְּסִטְרָא-אַחְרָא, הוּא:
 לְהַמְשִׁיךְ עַל הָאָדָם טְרַחוּת וְטְרַדוּת
 הָעוֹלָם-הַזֶּה, לְהַתְיַגֵּעַ בְּעַסְקִים וּמְלָאכּוֹת
 בְּשִׁבִּיל פְּרִנְסָה.

וְהַסִּטְרָא-אַחְרָא וְכָל הָאֲנָשִׁים הַכְּרוּכִים
 אַחֲרֶיהָ, מְסִיתִין אֶת
 הָאָדָם וְתוֹלִין הַכָּל בְּרַחְמָנוּת, כְּאִלוֹ שֶׁלָּהֶם
 רַחְמָנוּת גְּדוֹל עָלָיו, וְאוֹמְרִים לוֹ: "מַה אַתָּה
 חוֹשֵׁב? הֲלֹא אַתָּה צָרִיךְ לְחִיוֹת, לְפְרִנְסָה
 עֲצָמָה וְאַשְׁתָּךְ וּבְנֵיךָ, וְאַתָּה צָרִיךְ לְרַחֵם
 עָלֶיךָ וְעַלֵּיהֶם לְבַקֵּשׁ פְּרִנְסָה!"

ועל-ידי-זה מביאין אותו: שיפרק ממנו על תורה, וימשיך על עצמו על דרך ארץ, שהם כלל כל הל"ט מלאכות והיגיעות בשביל פרנסה, "ומאומה לא ישא בעמלו" (קהלת ה, יד).

ועקר הרחמנות: הוא הרחמנות האמתי - לרחם על האדם להביאו לתכלית הנצחי, כי בעולם-הזה אין שום תכלית כלל וכו'.

כי עקר הרחמנות: לדבר על לב, שיעסק רק בתורה, והשם-יתברך בודאי יפרנסו בסבה קלה, כמו שכתוב (אבות פ"א מט"ו): "עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי" וכו'.

וכמו שאמרו רז"ל (ברכות מה:): "דורות הראשונים שעשו תורתן קבע וכו', זה וזה נתקיימה בידם" וכו', וכמו שכתוב (ירמיה ב, לא): "הדור אתם ראו דבר ה'", ודרשו רז"ל (מכילתא בשלח ה): "שאמר להם ירמיה, ראו במה נתפרנסו אבותיכם" וכו'.

נז.

(לקוטי-הלכות, רבית ג, א)

אם היה להאדם בטחון חזק מאד, לא היה צריך לעשות שום סבה בשביל פרנסה.

כי עקר מה שצריכין לעשות איזה סבה קלה על-כל-פנים בשביל פרנסה - הוא כדי לעשות צנור וכלי לקבל השפע היורד מלמעלה.

ואם היה לו בטחון חזק - היה עושה הפלי והצנור על-ידי הבטחון בעצמו, כי על ידי הבטחון עושה פלי לקבל השפע, כמו שאמר רבנו ז"ל במקום-אחר (ח"א עו).

נח.

(לקוטי-הלכות, שבועות ב)

'אמת', הוא 'ראש' 'תוך' 'סוף'. וצריך שיהיה ה'אמת' בשלמות, מ'ראשו' עד 'תוכו', עד 'סופו האחרון' - שיהיה כל פונתו מתחלה ועד סוף רק בשביל האמת-לאמתו.

למשל: בשעוסק במשאומתו, ואם ישאלו אותו: "למה אתה מיגע עצמך כל-כך, יומם לא תנוח לילה לא תשכב, ומה יהיה התכלית מזה וכו'?"!

דרך הרב להשיב: "מה לעשות? הלא אני צריך להתגע בשביל לפרנס את בני, לגדלם לתלמוד-תורה ולהשיאם" וכו'!

ובודאי יש בזה אמת הרבה, כי בודאי צריכים לפרנס בניו וכו' - אבל אף-על-פי-כן אין זה אמת בשלמות.

כי אין זה דרך-התורה, להפקיר עצמו לגמרי משני עולמות, ולעשות הטפל עקר, והעקר טפל, להשליך חס-ושלום עסק התורה והתפלה אחרי גו, ולרדף אחר הקמון כל ימי חייו, "ומאומה לא ישא בעמלו" (קהלת ה, יד).

ועל-פירב אינו פועל כלום ביגיעתו, "כי לא ממוצא וממערב" וכו' (תהלים עה, ז), "ולא בכח יגבר איש" (שמואל א ב, ט) - כי השם-יתברך יכול לפרנס את האדם בסבה קלה.

ועל-כן הזהירנו רבותינו ז"ל (אבות פ"א מט"ו): "עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי", וכמו שכתוב (ירמיה ב, לא): "הדור אתם ראו דבר ה'", ואמרו רז"ל (מכילתא בשלח): "ראו במה נתפרנסו אבותיכם".

"במעוט שנה" (משנה ו)

ס.

(ח"א רנג)

דע: ש'מעוט שנה' מ'מעט 'תאות-נאוף'.
 כי יש 'אש' באדם מתחלת התולדה,
 ש'מזה בוערין באדם כל התבערות של כל
 התאות וכו', ועל-ידי 'מעוט שנה' - ה'אש'
 ה'זה נחלש ואין לו כח לבער. אך ש'מזיק
 להמח 'מעוט שנה'.

וכן רבוי שנה, כ'שהאדם מכריח עצמו
 לישן הרבה - גם זה מחליש ומ'מעט
 ה'אש' הנ"ל, וגם זה מזיק להמח.

רק כ'שאדם ישן במדה פראוי - אזי
 'תאות-המשגל בתקפה וכחה, כי לא
 נחלש האש הנ"ל.

(הערת מוהרנ"ת בתוך התורה: כפי שהבנתי משיקתו
 - הכונה: שאין מועיל שום עצה למעט 'תאות-נאוף' על-
 ידי איזה תחבולה - כי מזיק להמח. פי ה'זה אפשר
 להחליש התאנה על-ידי 'מעוט שנה' או רבוי שנה, אבל
 שניהם מזיקים להמח. על-כן אין חקמה ואין עצה פגוד
 זה - רק להתחזק להיות 'גבור לכבש את יצרו' (אבות פ"ד
 מ"א) - והשם יעזר לו לסלק 'תאנה זאת' מאתו).

סא.

(לקוטי-הלכות, השפמת-הבקר ג, ד)

העקר לקום בחצות, וגם מי שאינו יכול
 לעמד בחצות, כ'שמתגבר על-כל-
 פנים לעמד קדם אור היום לעסק בתורה
 ועבודה - על-ידי-זה פותח 'שבילי השכל'
 וכו', לפי בחינתו כפי עבודתו.

וגם יש הרבה שיש להם עשר גדול,
 ורודפים יותר ויותר, וגם הם אומרים:
 "שפונתם בשביל האמת", פנ"ל. אבל אין זה
 אמת שלם, כי "הלב יודע: אם לעקל אם
 לעקלקלות" (סנהדרין כו.).

וכן אפלו ב'עסק-התורה' יש כמה בחינות
 אמת, והשם יודע האמת-לאמתו.
 ועקר האמת, הוא כ'שהוא אמת מראש ועד
 סוף.

נט.

(לקוטי-הלכות, אבדה-ומציאה ג, ו)

עקר 'שכחת-התורה' מרב בני-ישראל -
 הוא על ידי 'תאות-מזון', כ'אשר אנו
 רואין בחוש בהרבה בני-אדם, שבטלים
 מהתורה על-ידי טרדתם במזון, שרודפים
 אחר פרנסתם כל ימיהם, ואינם עוסקים
 בתורה, עד ששוכחים אותה לגמרי רחמנא-
 לצלן.

כמו שאנו רואין כמה אנשים: שבימי
 נעוריהם היו בני-תורה, והרבה שהיו
 מפלגים בלמוד בימי נעוריהם, ואחר-כך על-
 ידי ש'יצאו לשוק, נפלו חסו'שלום ל'תאות-
 מזון, ונטרדו בפרנסתם.

עד שבטלו את התורה, עד ששכחו אותה
 לגמרי, ולא האמינו בהשם שיוכל
 לפרנסם בסבה קלה, ולא קבעו עתים
 לתורה, כי נמשכו אחר 'תאות-מזון', עד
 שנדמה להם שצריכין להתנגע כל ימיהם על
 הפרנסה, וזה וזה לא עלתה בידם.

"במעוט שיחה" (מסנהו)

סב.

(ח"א ד, ח)

זה ידוע (משנת-חסידים, עשיה-גופנית פ"א מ"א):
 "שכל המדות-רעות ותולדותיהן,
 נמשכין מארבעה יסודות, מארבע מרות
 וכו'. דברים-בטלים ותולדותיהן, נמשכין
 מ'חי'; גאונה ותולדותיהן נמשכין מ'מדבר'."

ומי שרוצה לילך ב'דרך-הקדש' - צריך
 לשבר כל המדות-רעות; ויספר לפני
 התלמיד-חכם, הינו 'דוי-דברים'. והתלמיד-
 חכם יפרש ויברר לו דרך לפי שרש נשמתו.

ועל-ידי ה'צדקה' שנותן לתלמיד-חכם -
 נצול ממדות-רעות של שני
 יסודות 'חי מדבר', שהן 'דברים-בטלים'
 ו'גאונה', ותולדותיהן.

כי על-ידי 'דברים-בטלים' ו'לשון-הרע'
 בא 'עניות' וכו'; גם ב'גאונה' אמרו
 (קדושין מט:): "סימן לגסות-הרוח - עניות".
 ועל-ידי 'צדקה', נתעשר וכו'.

נמצא: על-ידי 'צדקה', נצול ממדות-
 רעות של שני יסודות, 'חי מדבר'
 וכו'.

סג.

(ח"א עה)

צריכין לדבר רק 'דברים קדושים',
 בדברי תורה ותפלה, "ולא
 בדברים אחרים" (יומא יט: על: "ודברת בם". דברים
 ה, ז) - כדי להעלות הניצוצות, לתקן כל
 העולמות.

כי עקר הבריאה היתה על-ידי ה'דבור',
 כמו שכתוב (תהלים לג, ז): "בדבר ה'
 שמים נעשו".

ועל-ידי ה'שבירה' - נפלו 'ניצוצות' בכל
 הדברים, במאכל ובמשחה
 ובמלבוש, ובכל התענוגים שפעולם.

וה'ניצוצות' הם 'אותיות'. וקדם שמוציא
 אל ה'דבור', הם בחינת 'דס',
 והוא בחינת 'נפש' וכו'. וכשיצאה ל'דבור',
 הוא בחינת (שיר-השירים ה, ז): "נפשי יצאה
 בדברו".

כי קדם שמכניס אלו ה'ניצוצות'
 וה'אותיות' תוך 'דבורי תורה ותפלה' -
 אין להם שום 'צרוף וחבור', והם בבחינת
 'שברים ומחלקת' - כי כל ניצוץ מתגבר על
 חברו.

וכשמכניסם אל ה'דבור דקדשה' - הוא
 מצרפם ומחברם, שזהו
 בחינת 'שלום' וכו'.

נמצא: שצריך בה'ניצוצות' הנ"ל, לדבר
 ב'דברי תורה ותפלה', "ולא
 בדברים אחרים" (יומא יט: וכו').

וקדם התקון - דהינו: קדם שמוציא
 ה'ניצוצות' אל ה'דבור דקדשה' -
 אזי הם בבחינת (בראשית לב, לב): "צלע על
 ירכו". ובהציאה אל ה'דבור' - הם בבחינת
 (שם ב, כב): "ויבן את הצלע".

וזהו פרוש הגמרא (ספח נג, תענית כה, מגלה
 כב): "לוי הטיח דברים כלפי מעלה,
 ואטלע" - שהוא בחינת: "צולע על ירכו".
 כי מבח שהוציא ה'ניצוצות' ב'דברים
 אחרים', נשאר בבחינת: "צולע על ירכו".

וצריך לדבר בתורה או בתפלה, עד שיהיה
 הגוף בטל ואפס וכו'.

סד.

(ספר-המדות, עניני דברים-בטלים)

[א] על-ידי דברים-בטלים, באים גנבים' (גנבה-וגזלה ח"א יג).

[ב] מי שאינו מדבר דברים-בטלים, מצליח בכל מעשיו (הצלחה יג).

[ג] מי שפסק מדברי-תורה לדברים-בטלים, תקונו-שיקום חצות (למוד פ).

[ד] קרי בא, על-ידי דברים-בטלים ונבול-פה (קרי י). ה'צמאון', הוא תקון דברים-בטלים' (תשובה ח"א צב).

"בארך אפים" (משנה ו)

סה.

(ח"א קנה)

וזה בחינת (שמות לד, ו): "ארך אפים" - הינו: מה שאינו ירא משום דבר, ואינו משגיח על שום בטול ובלבול בעבודתו, רק עושה את שלו.

זה בחינת: "ארך אפים" - שאין שום דבר יכול לבלבל אותו, כי לא אכפת לה שום דבר, רק עושה את שלו בעבודתו את השם-יתברך.

כי "ארך אפים" הוא תלוי בבחינת "אמונה" - כי "כל-זמן שיש עבודה-זרה בעולם, חרוץ-אף בעולם" (ספרי פרשת ראה). אבל על-ידי 'אמונה' שהוא 'הפך עבודה-זרה', נתבטל ה'חרון-אף', וזוכין ל'אריכת-אפים' שהוא 'הפך החרון-אף'.

הינו: שזוכה על-ידי 'אמונה', ל'אריכת-אפים' - שיאריך אפו על כל דבר

בלבול ומניעה שעובר עליו בתפלתו ועבודתו, שישבל הכל, ולא יתעצב ולא יתעצל על-ידי-זה כלל. רק יעצר רוחו ולא יכפת לה כלל, ויעשה את שלו בעבודתו, ויעבר על הכל, ולא יחוש על כל הבלבולים והמניעות כלל.

שפלי-זה הוא בחינת "ארך אפים", שזוכין על-ידי 'אמונה', שהוא בחינת 'פחי-הגודל וכחי-הצומח' - כי על-ידי-זה הוא גדל וצומח ומצליח בעבודתו, כי לא יוכל לבלבלו שום מונע להפילו בעצבות ועצלות חסו-שלו, ולמנעו על-ידי-זה חסו-שלו, רק יעשה את שלו בזריזות ושמחה וכו'.

שאר עניני 'אריכת אפים' - נמצאים ב'פרשת פי תשא', בפסוק (שמות לד, ו): "ארך אפים"

"בלב טוב" (משנה ו)

סו.

(שיחות-הר"ן קיט)

אמר רבנו ז"ל: זהו דבר גדול מאד, מעלה גדולה מאד, "כשאוחזין בזה!" - שהוא מרצה וחספץ ומשתוקק מאד: שחברו יהיה איש כשר וצדיק, אף-על-פי שאני איני זוכה חסו-שלום לעבד את השם, על-כל-פנים יעבד ישראל השני את השם-יתברך.

ולפי דעתי נדמה לי: שזהו דבר פשוט מאד - כי בודאי אני רוצה וחספץ מאד ומשתוקק ומתגעגע מאד שיהיו כל ישראל כשרים וצדיקים-אמתיים, אפלו אם לא אזכה אני לזה, על-כל-פנים יהיה חברי

בני גילי וכל ישראל, צדיקים נוראים
אמתיים.

כי זה עקר האהבה והרחמנות שצריכין
לרחם אחד על חברו ועל כל ישראל:
"שיזכה לתכלית האמת, להיות פרצונו
הטוב באמת!" - שזהו עקר טובתן של
ישראל. וכמבאר בהתורה "כי מרחמם
ינהגם" וכו' בסימן ז לקוטי-תנינא, עין-שם.
וכו'.

[עין בפנים שמבאר שם גם ההפך מזה: מהאנשים
שמקנאים בהשגה, ושוחקים מהם ומבזים אותם,
ומחלישים דעתם וכו'].

"באמונת חכמים" (משנה ו)

זז.

(ח"א כא, ב)

ויהיה לו 'אמונת-חכמים', התלוי
ב'אדניו', בבחינת (משלי כב, יז):
"שמע דברי חכמים".

זח.

(ח"א מב)

'אמונת-חכמים' - שמאמין: שכל
דבריהם ומעשיהם
אינו פשוט, ויש בהם רזין.

טז.

(ח"א נז, א-ב בסוף)

מי שפוגם ב'אמונת-חכמים', ופורץ
גדרם - אזי "אין רפואה למפתו" (שבת
ק"ט:).

כי על ידי שאין מאמין בתלמידי-חכמים
"הנקראים חיים" (ברכות יח) - על-ידי-
זה הוא נופל בחולאת אשר "לא יאמין

בחייו" (איוב כד, כב). הינו: שאין שום אדם
מאמין שיהיה מחלי זה, פי "אין רפואה
למפתו", כנ"ל.

ותקונו: שיקים 'אמונה הנפולה', ויאמין
'אמונת-חכמים'.

ומחייבין אנהנו להאמין לכל דבריהם,
בבחינות (דברים יז, יא): "לא תסור
מן הדבר".

ועל-ידי ה'גדר' - ישנו ל'אמונת-חכמים'
וכו'. (עין בפנים באריכות).

על-כך העקר: שיהיה לו 'אמונת-
חכמים', ולהזהר בכבודם, לרא
מהם מאד.

ואף אם נראה לו מהם דבר שאינו מפרש
בהתורה כך לפי דעתו, ונדמה לו
שהם עושים חסוֹשֶׁלֹום כנגד התורה - הוא
צריך להאמין: שבודאי הם עושים נכונה
על-פי התורה, כי התורה נמסרה להם.

כגון: שאנו רואים שמפרש בתורה (דברים
כה, ג): "ארבעים יפנו", והם אמרו
(מכות כב:): "שלשים-ותשע מלקות דוקא" -
כי הם יודעים על-פי הדרשות והמדות, כפי
מה שנמסר להם, שצריך דוקא שלשים-
ותשע מלקות.

על-כך צריך להאמין בחכמים,
ולחשליך שכלו ודעתו רק לסמוך
עליהם, כי להם נמסרה התורה לדרשה.

ע.

(ח"א סא, א - על-פי לקוטי-עצות, צדיק נד)

על-ידי 'אמונת-חכמים' - נזדכך ה'מח',
וזוכה לשכל-ברור'.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לְהוֹצִיא וּלְקַבֵּל מִכָּל מַה שְּׁלוֹמֵךְ בַּתּוֹרָה -
"מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת" (תהלים יט, י) דְּהִינּוּ: 'הַנְּהַגוֹת יִשְׂרָאֵל לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שִׂידַע אִיךָ לְהַתְנַהֵג בְּכָל דְּבַר, הוּא וְהַתְּלוּיִים בּוֹ.

אָבֵל בְּשִׁפּוֹנֵם חֲסִי-שְׁלוֹם בְּאִמּוֹנֵת-חֲכָמִים' - הוּא נִדּוֹן בְּ"יַגִּיעוֹת בְּשֵׁר" (קהלת יב, יב), דְּהִינּוּ: בְּמוֹתְרוֹת, בְּצוֹאֵה-רוֹתְחַת, שְׁעוֹלִים לוֹ 'עֲשָׂנִים סְרוּחִים' אֶל הַמֶּח, וּמַעֲרַבְבִין וּמְבַלְבְּלִין מִחוּ וְדַעְתּוֹ.

וְאִזִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִלְּמוּדוֹ "מִשְׁפָּטֵי אֱמֶת" וְהַנְּהַגוֹת-אֱמֶתִיּוֹת' - אֲדַרְבָּא: הוּא מוֹצִיא דְּבָרִים הַפּוֹכִים מִן הָאֱמֶת, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם, וְהוּא תָּמִיד מְסַפֵּק, וְעֵצָתוֹ חֲלוּקָה לְכָאן וּלְכָאן.

כִּי עַל-יְדֵי 'פְּגָם אִמּוֹנֵת-חֲכָמִים' - נַעֲשֶׂה לְבוֹ מְטַנָּף בְּמוֹ 'בֵּית-הַכֶּסֶּא', עַל-יְדֵי שְׁנִדּוֹן בְּמוֹתְרוֹת, כְּנ"ל. וְעַל-כֵּן 'עֲצוֹתָיו, הֵם 'עֲצוֹת נְבֻעוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְגַמֵּר עֵצָה שְׁלֵמָה בְּלִבּוֹ, אִיךָ לְהַתְנַהֵג בְּשׁוּם דְּבַר.

עא.

(ח"א סא, ה - על-פי לקוטי-עצות, צדיק נה)

עֵקֶר הַמְּחַלְקֵת שְׁבָא עַל הָאָדָם - הוּא מַחְמַת 'פְּגָם אִמּוֹנֵת-חֲכָמִים', עַל שְׂלֵא הָאֱמִין בְּצַדִּיקִים שְׁהֵם הַחֲכָמִים, וְדַבְּרִיהֶם וְסַפְרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים לֹא הָיוּ חֲשׂוּבִים בְּעֵינָיו כְּלוּם, וְהָיוּ בְּעֵינָיו אֵךְ לְמוֹתָר; מִכָּל-שֶׁכֶּן וְכָל-שֶׁכֶּן אִם חֲסִי-שְׁלוֹם הָיָה מְלַעִיג עֲלֵיהֶם. וְעַל-יְדֵי כֵּן זֶה בָּא 'מְחַלְקֵת', כְּפִי הַפְּגָם חֲסִי-שְׁלוֹם.

עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשׁוּם אֶל לְבוֹ: לְהַתְּבַנֵּן מִהַמְּחַלְקוֹת - כְּמָה הוּא צָרִיךְ לְשׁוּב עַל 'פְּגָם אִמּוֹנֵת-חֲכָמִים', שְׁמִשָּׁם בָּא הַמְּחַלְקוֹת.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה, וַיִּתְקַן 'פְּגָם אִמּוֹנֵת-חֲכָמִים', וַיַּחֲזְרוּ כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים וַיְהִיו נִחְשָׁבִים בְּעֵינָיו, וַיִּדַע וַיֵּאֱמִין כִּי כָּלָם צָרִיכִין לְהַעוֹלָם.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִטְהָר מִהַטְּנוּפוֹת' הַנְּזַכְּרוֹת-לְעִיל (בְּאוֹת הַקְּדָם), וַיִּזְכָּה לְעֵצָה שְׁלֵמָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמֻצוּמִים שְׁהֵם הַדִּינִים; וְכָל מְקוֹם שִׁישׁ אֵיזָה דִּין וְצְמֻצוּם, הַכֵּל נִמְתָּק עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי 'תְּקוּן הָאִמּוֹנָה' הַנְּזַכְּרֵת-לְעִיל, שְׁמֵאֱמִין בְּהַצְּדִיקִים-אֱמֶתִיִּים וּבַסְּפָרִים-הַקְּדוּשִׁים.

עב.

(ח"א קנג)

הָעֵקֶר וְהַיְסוּד שֶׁהַכֵּל תְּלוּי בּוֹ: לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְהַצְּדִיק שְׁבַדוֹר, וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, דְּבַר קֶטֶן וְדְבַר גָּדוֹל. וְלְכָלִי לְנִטּוֹת חֲסִי-שְׁלוֹם מִדְּבָרָיו יָמִין וּשְׂמָאל, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (סְפָרֵי שׁוֹפְטִים): "אֲפָלוֹ אוֹמֵר לָךְ עַל יָמִין שְׂמָאל" וְכו'.

וְלְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחֲכָמוֹת, וְלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם 'שְׂכָל' - בְּלַעֲדֵי אֲשֶׁר יִקְבַּל מִהַצְּדִיק וְהָרַב שְׁבַדוֹר. וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר אֲצִלוֹ שׁוּם שְׂכָל עֲצָמוֹ - אֵינוֹ בְּשִׁלְמוֹת, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר לְהַצְּדִיק.

וְיִשְׂרָאֵל בָּעֵת 'קַבְּלַת-הַתּוֹרָה' הָיוּ לָהֶם 'חֲכָמוֹת גְּדוֹלוֹת' - כִּי אַז הָיוּ עוֹבְדֵי עִבּוּד-הַזָּרָה שְׂבִימֵיהֶם, שֶׁהָיָה טְעוּתָם עַל-פִּי חֲכָמוֹת וְחַקִּירוֹת גְּדוֹלוֹת כִּידוּעַ.

וְלוּלֵי שֶׁהָיוּ מְשַׁלְּכִין מֵעֲצָמָן הַחֲכָמוֹת, לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה, וְהַשְׁלִיכוּ הַחֲכָמוֹת, וְ"הָאֱמִינוּ בָּה' וּבְמִשְׁחָה עֲבָדוּ" (שְׁמוֹת יא, לא), וְעַל-יְדֵי-זֶה קַבְּלוּ הַתּוֹרָה.

עג.

(ספר המדות, עניני 'אמונת חכמים')

[א] כשתסתכל בשמים כשהם זכים ובהירים - תזכה ל'אמונת חכמים' (אמונה ח"א יד).

[ב] על-ידי 'אמונת חכמים' - בא הצלחה (הצלחה יט).

"בקבלת היסורין" (משנה ו)

עד.

(ח"א סה, ג' בסוף - על-פי לקוטי-עצות, סבלנות דה)

עקר הצער שיש להאדם מהיסורין והצרות וההרפתקאות שעוברים עליו חסוֹשֶׁלום - הוא רק מחמת שלוקחין ממנו ה'דעת', עד שאין מסתכל על ה'תכלית' שהוא 'כלו טוב'.

כי אם יסתכל על ה'תכלית' - בודאי אינם 'רעות' כלל, רק 'טובות גדולות'. כי 'פונת השם' יתברך הוא בודאי רק לטובה, אם להזכירו שישוב בתשובה, אם למרק עוונותיו על-ידי היסורין האלו.

וראי לו לשמח מאד בהיסורין כשיסתכל על ה'תכלית' שהוא 'כלו טוב' כנ"ל.

ומזה בא מה שנטבע באדם לסתם עיניו בחזקה מאד, כשייש לו יסורים וכאבים גדולים מאד רחמנא-לצלך - כי על-ידי שפוטם עיניו, על-ידיזזה בורח בשרשו אל התכלית הטוב הנצחי, שאי-אפשר להפיל בו, כי-אם בסתימו דעיניו מחיזו דהאי עלמא לגמרי.

עה.

(ח"א יא, א)

על-ידי אמצעות ה'דבור', יכול לבוא ל'תבונות התורה לעמקה'.

הינו: על-ידי שהוא מדבר בהתורה ב'דבורים', כמו שכתוב (משלי ד, כב): "כי חיים הם למצאיהם", "למוציאיהם בפיה" (ערובין נד.) - מאיר לו ה'דבור' בכל המקומות שצריך לעשות 'תשובה', כמו שאמרו רז"ל (ברכות כב.): "פתח פיה ויאירו דבריה".

עו.

(ח"א נז, א-בסוף)

כל ה'רפואות' תלויים ב'תורה', בבחינות (משלי ד, כב): "ולכל בשרו מרפא" - כי ה'תורה' נותנת פח ל'מלאכים', וה'מלאכים' משפיעים ל'עשבים', ו'עשבים' מרפאים ב'כח התורה'.

וה'תורה' שהיא 'רפואה' לכל דבר, כמו שכתוב: "ולכל בשרו מרפא" - אין מי שיודע אותה, כי אם 'חכמי-הדור',

ועל-ידי 'קבלת היסורין' בשמחה פראוי - על-ידיזזה זוכין ל'חדושי-תורה'. וזה סימן שפעל על-ידי היסורין וקבלם פראוי, כשזוכה אחר כך ל'חדושי-דאורייתא'.

"גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעשיה בעולם-הזה ובעולם-הבא, שנאמר (משלי ד, כב): 'כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא', ואומר (שם ג, ח): 'רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיה'" (משנה ז)

כי נמסרה להם לדרשה בשלש-עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן.

ועל-כן "כשפוגם בכבוד תלמיד-חכם, אין רפואה למפתו" (שבת קיט:) - כי עקר 'בחי-הרפואה' שמקבלין מהתורה, אי-אפשר לקבל כי אם על-ידי 'חכמי-הדור', כי להם נמסרה לדרש, והם יודעים להרפיב אותיות-התורה וכו'.

ואפלו ההמון שאינם יכולים ללמוד, הם מקימין 'עסק-התורה' במה שקורין 'קריאת-שמע', כמו שאמרו רז"ל (מנחות צט:).

"ואומר (משלי ג, טז): 'אך ימים בימינה, בשמאולה עשר וכבוד'" (משנה ז)

עט.

(ח"א יב, בסוף)

לפעמים התנא נופל לאיזה שגיאה דקה מן הדקה, כדי שעל-ידי-זה ימשיך לעולם תרתי חיותא.

כי יש שני מיני חיות: 'חיות רוחני' - **"אך ימים בימינה"** (משלי ג, טז), ו'חיות גשמי' - **"בשמאולה עשר וכבוד"** (שם).

כי התנא, עקר למודו תמיד לשמה, ומחמת שצריך להמשיך 'חיות גשמי' לעולם, מפילין אותו ללמוד שלא לשמה, ואזי נוטלין ממונו למוד בחינת 'לשמה', מחמת הכרח לטובת העולם.

והתנא מחמת דבקותו העצומה בחיות הרוחני, אינו מתיר את-עצמו חס-ושלום מכל וכל מ'חיות הרוחני'.

פ.

(שיחות-הר"ן ד)

עכשו בפתים הללו, קשה מאד מאד שיהיה מעות לאיש כשר. כי צריך שיהיה לו ירידה גדולה מאד חס-ושלום עד שישגיג מעות.

ואפלו אחר הירידה חס-ושלום מעבודתו יתברר, עדין לאו כל אחד משיג

עז.

(בוכבי-אור, שיחות-וספורים יב)

רבנו ז"ל עורר איש אחד בראורין על התמדת הלמוד, בזה-הלשון: **"שפתיך לא תשבתנה! התורה תרוה אותך! התורה תחזק אותך! התורה מעשרת!"**

[די ליפן זאלן דיר נישט צו שטיין! די תורה וועט דיר קוויקן! די תורה וועט דיר שטארקן! די תורה מאכט רייך!]

"ואומר (משלי ג, יח): עץ חיים היא למחזיקים בה, ותומכיה מאשר" (משנה ז)

עח.

(ח"א נד, ג)

'תורה' - הוא בחינת ה'הסתפקות'. כי ה'תורה' היא בחינת **"עץ החיים"** (בראשית ב, ט), **"דמזון לכלא ביה"** (דניאל ד, ט"ח; זחר בראשית כו.) - הינו: שיש לכל אחד די ספוקו ממנה.

וגם ב'למוד-התורה' בעצמה, יש בחינת 'הסתפקות', כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ב מט"ז): **"לא עליך המלאכה לגמר"**. ועל-כן 'למוד-התורה' הוא בחינת ה'הסתפקות' הנ"ל.

מעוֹת - כי גם הרשעים וקלי-עולם לאו כל אחד משיג מעוֹת.

אבל איש כשר באמת, רחוק מאד שיהיה לו עשירות וכו'. וגם העשירות שיש להם לצדיקים, הוא מזיק להם לעבודתם.

גם באמת: אף-על-פי שיש להם איזה מעט עשירות, אבל אף-על-פי-כן אין להם עשירות גדול מזמן כמו שיש להקלי-עולם, שיש להם אלפים ורבבות אדמים מזמנים.

וכמו שאומרים בשם רבי נחמן זקני [מהאר"ז ענקע] ז"ל: שאמר על מה שאמרו רז"ל (שב"ט סג. על מש"י ג, טז): "ארך ימים בימינה" - "ארך ימים איבא, עשר וכבוד ליבא?! - ואמרו: "כל-שכן עשר וכבוד!"

ואמר: שהוא רק כל-שכן! - הינו: שבודאי הוא קל-זחמך וכל-שכן שראוי שיהיה להם עשר וכבוד, אבל לא בפרוש - כי אף על פי כן אין להם מזמנים כמה אלפים אדומים, וכו"ל.

"ואומר (מש"י ג, טז): 'דרכיה דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום'" (מש"י ז)

פ.א

(ח"ב עא)

אשרי הזוכה להרגיש נעימות התורה, כי יש נעימות בתורה. וזהו העקר: לזכות להרגיש ה'נעימות' שיש בהתורה; "דרכיה דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום" (מש"י ג, טז).

"בשעת פטירתו של אדם, אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד, שנאמר (מש"י ו, כב): 'בהתהלכה תנחה אותך, בשכבה תשמור עליך, והקיצות היא תשיחה'. 'בהתהלכה תנחה אתך', בעולם-הזה. 'בשכבה תשמור עליך', בקבר. 'והקיצות היא תשיחה, לעולם-הבא'" (מש"י י)

פ.ב

(ח"ב יב)

כשאדם הולך בדרך או פשהולך בדרכים ברוחניות - אזי התורה הולכת לפניו, בבחינות (מש"י ו, כב): "בהתהלכה תנחה אתך".

כי יש בזה פמה בחינות, כי כל אחד לפי תורתו.

ולפני כל תורה, יש בחינות 'ספקות' הנ"ל, כגון ב'חדושי-תורה', קדם שמחדשין יש פמה ספקות ובלבולים קדם שמברר ומלבן הדבר פראוי - בחינת (בראשית ב, ט): "עץ הדעת טוב ורע", בחינת 'נעה'.

וכשמגיע אל התורה בעצמה - זה בחינת (שם): "עץ החיים" וכו'.

פ.ג

(שיחות-הר"ן נא)

ענה ואמר: או שצריכין לזה רחמנות מהשם-יתברך, או יגיעות ועבודות, או שניהם! קדם שזוכין שיעמדו וישקטו שמרי הפוח למטה, עד שלא ירצה שום דבר בעולם ויהיה הכל שוה אצלו.

"בהתהלכה תנחה אתך בשכבה תשמור עליך והקיצות היא תשיחה" (מש"י ו, כב) - הינו: שהכל שוה

ואין שום חלוק, בין העולם הזה, ובין הקבר, ובין העולם הבא.

כי (אבות פ"ו מ"י): "בהתהלכה תנחה אותך" - ה'תורה'. וכן "בשכבה תשמר עליך" - "ששם בקבר" גם-כן השם-יתברך והתורה. וכן "והקיצות" - "לעולם הבא" וכו'.

"חמשה קנינים קנה לו הקדוש-ברוך-הוא בעולמו, ואלו הן: תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין אחד, אברהם קנין אחד, ישראל קנין אחד, בית המקדש קנין אחד. בית המקדש מנין וכו', ואומר (תהלים עח, פד): "ויביאם אל גבול קדשו, הר זה קנתה ימינו" (משנה יא)

פה.

(ח"א טו, א-ב-ג-ד-ו)

לטעם טעם אור-הגנוז, סודות התורה שיתגלה לעתיד - צריך להעלות מידת היראה לשדשה.

ובמה מעלין את היראה? - בבחינת 'משפט', שישפט וידין בעצמו כל עסקיו! - ובזה יסיר מעליו כל הפחדים, ויעלה בחינת יראה ברה ונקיה.

ו'שרש היראה' הוא 'דעת'. וכשמגיע לבחינת 'דעת', זוכה ל'השגת-התורה'.

ויש שני בחינות תורה: 'נגלה' ו'נסתר'. ל'נסתר' אינו זוכה אלא לעתיד-לבוא, אבל בזה העולם זוכה ל'נסתר', על-ידי 'תפלה במסירת-נפש', ול'תפלה' זוכה על-ידי 'תורה שבנגלה'.

וזוה בחינת (אבות פ"ו מ"א): "חמשה קנינים שקנה בעולמו".

"תורה קנין אחד" - זה בחינת 'תורה שבנגלה'.

"שמים וארץ קנין אחד" - זה בחינת 'העלאת היראה לדעת'. 'ארץ' - זה בחינת 'יראה'. ו'שמים' - זה בחינת 'דעת', 'חבור', בחינת 'שמים, אש ומים מחברין יחד' (חגיגה יב).

כי מאחר שאין לו שום תאוה ורצון בכל רק להשם-יתברך ולהתורה, נמצא שהכל שוה אצלו, בין בעולם הזה, בין בקבר, בין בעולם הבא - בכלם הוא דבוק רק בהשם-יתברך ובהתורה.

כי מי שמקשר בעולם הזה, יש חלוק בין העולם הזה שהוא רחבת ידים, ובין הקבר שהוא מקום צר, וכיוצא בזה. אבל מי שגזרף מחו ואין לו שום שמרים במח, הכל שוה אצלו.

פד.

(עלים-לתרופה, ג תרומה תקצה)

צריכין לקבע תורתו ושיחותיו הקדושים בלב כל-כף, עד אשר אפלו אחר מאה שנים פשיגוע העת לכנס בקבר ולשכב שם, גם שם יחיה את-עצמו בדבוריו הקדושים, וכן לעת התחיה ולנצח, ולקיים (אבות פ"ו מ"ג; משלי ג, כב): "בהתהלכה בעולם-הזה תנחה אותך, בשכבה בקבר תשמר עליך, והקיצות" וכו'.

"אברהם קנין אחד" - זה בחינת תפלה,
 בחינת חסד, בחינת אברהם.
 כי פשאנו קוראין להקדוש ברוך הוא
 בתארים של בשר ודם והוא נמצא לנו בכל
 קראנו אליו" (דברים ד, ז), זה חסד השם
 יתברך.

"ישראל קנין אחד" - זה בחינת משפט
 המעלה את ה'ראה, כמו
 שכתוב (תהלים קמז, יט): "חקיו ומשפטיו
 לישראל".

"בית המקדש קנין אחד" - זה בחינת
 סתרי אוריתא, שזוכין
 להם על ידי התפלה, שהיא בחינת
 אברהם. ו'בית המקדש' הוא בחינת סתרי
 אוריתא.

וזה (שם עת, נד): **"הר זה קנתה ימינו"** -
 שזה ימין, בחינת תפלה, בחינת
 אברהם. ונקרא הר' על שם עמק המשג.

**"כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו,
 לא בראו אלא לכבודו, שנאמר (ישעיה, מג, יז):
 כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף
 עשיתיו וכו'"** (משנה יב)

פו.

(ח"א לז, א)

עקר הבריאה היא - בגין דישתמודעין
 לה" (זהר בא מב), כמו שכתוב (ישעיה
 מג, יז): **"לכבודי בראתיו יצרתיו אף
 עשיתיו"**.

פז.

(ח"א לז, הו)

**"הזהרו בזמן ששכח תלמודו מחמת
 אנסו"** (סנהדרין צו), הזהרו לכבודו,

שעלידי הכבוד, יתבטל ממנו השכחה,
 ויתגלה הנפש הינו זכרון התורה.

כי שרש התורה היא כבוד השם
יתברך, כמו שכתוב (ישעיה מג, יז):
"לכבודי בראתיו וכו', וכמו שאמרו
חז"ל (אבות פ"ו מ"ג): "אין כבוד אלא תורה".

וזהו פרוש (סנהדרין שם): "הזהרו בבני עם
הארץ שמהן תצא תורה" - ש'בני
 עמי הארץ' הם נפשות יקרות
 מהנפשות הנכבדות הנעשקות בתוך
 הטקלא, אלא שהם כצפרים האחזות
 בפח" (קהלת ט, יב), מאין אנו יודעים הדר
 תפארתם, אלא על ידי תורתם, פשאנו
 רואים שהם תלמידי חכמים, בידוע שיש
 להם נפש יקרה.

ובשביל זה צריך לכבדם - כי על ידי
 הכבוד, יתגלה ביותר
 התורה מהתעלמותה, הינו
 הנפש, כי שרש הכל הוא הכבוד, כמו
 שכתוב (ישעיה מג, יז): **"לכבודי בראתיו וכו',
 והנפש משתוקקת להכלל בו בשרשו"**.

וזה: "הזהרו בבני עמי הארץ לכבדם" -
 כדי שישתוקק התורה שהיא
 הנפש, להכלל בשרשו שהוא
 הכבוד, ועל ידי זה מהם תצא תורה.

פת.

(ח"א עב)

תכלית כל העבודות שצריך האדם לעבד
את הבורא יתברך, הוא רק כדי
שיתגלה כבודו, כמו שכתוב (ישעיה מג, יז):
"לכבודי בראתיו וכו'."

פ.ט.

(ח"א צד)

כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא בְּשִׁבִיל
יִשְׂרָאֵל, דְּכָתִיב (ישעיה מ"ג, יז): "לְכַבֹּדֵי
בְּרֵאתֵינוּ יִצְרָתֵינוּ אִף עֲשִׂיתֵינוּ", דְּהֵינּוּ 'בְּרֵיאָה'
'יִצִּירָה' עֲשִׂיָה, לֹא נִבְרְא אֶלָּא לְכַבֹּדֵי.

וְ'כְבוֹדֵי' הֵינּוּ 'יִשְׂרָאֵל', דְּכָתִיב (שְׁמוֹת כ"ה,
ח): "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם", וְדָרְשׁוּ
רז"ל (מוֹבָא בְּשִׁלְ"ה מִסַּכַּת תַּעֲנִית): "בְּתוֹכוֹ לֹא
נֶאֱמַר, אֶלָּא 'בְּתוֹכְכֶם' - מְלֻמָּד שֶׁהַקְּדוּשָׁה
בְּרוּדֵיהּ הוּא מְשֻׁרָה שְׂכִינְתוֹ בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל".

נִמְצָא: כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִקְרָא 'לְבוּשׁ',
וְ'לְבוּשׁ' נִקְרָא 'כְּבוֹד', כִּי "רַבִּי
יִזְחַנְן קָרִי לְמֵאנָה מְכַבְּדוֹתָא" (שַׁבָּת קי"ג).

צ.

(ח"א קב)

"כָּל מַה שֶּׁבְּרָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּדֵיהּ הוּא לֹא
בְּרָא אֶלָּא לְכַבֹּדוֹ (אָבוֹת פ"ו מ"ב), כְּדֵי
לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְפְּפִין הַקְּלָפוֹת
תַּחַת הַשְּׂכִינָה.

וּבְאִיזָה עֲנִין נִתְגַּלָּה מַלְכוּתוֹ? -
כְּשֶׁמְשַׁפִּיעַ רַב טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, אִז
מוֹדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כִּי "מַלְכוּתוֹ בְּכָל
מְשָׁלָה" (תַּהֲלִים ק"ג, יט).

צ.א.

(ח"א קעב)

עֶקֶר אֹר הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ הוּא הַכְּבוֹד, כִּי
(אָבוֹת פ"ו מ"ב): "כָּל מַה שֶּׁבְּרָא
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּדֵיהּ הוּא לֹא בְּרָא אֶלָּא לְכַבֹּדוֹ,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ"ג, יז): לְכַבֹּדֵי בְּרֵאתֵינוּ"
וְכוּ'.

צ.ב.

(ח"ב יב)

'שָׂרֵשׁ' כָּל הַבְּרֵיאָה הוּא ה'כְּבוֹד'. כִּי (אָבוֹת
פ"ו מ"ב): "כָּל מַה שֶּׁבְּרָא הַקְּדוּשׁ-
בְּרוּדֵיהּ הוּא לֹא בְּרָאוּ אֶלָּא לְכַבֹּדוֹ, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ"ג, יז): כָּל הַנִּקְרָא בְּשִׁמִּי
וְלְכַבֹּדֵי בְּרֵאתֵינוּ וְכוּ'. וּמֵאַחַר שֶׁהַכָּל נִבְרָא
בְּשִׁבִיל 'כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ', נִמְצָא: שֶׁכְּבוֹדוֹ
יִתְבָּרַךְ הוּא 'שָׂרֵשׁ' כָּל הַבְּרֵיאָה'.

וְאִף-עַל-פִּי שִׁכְלוֹ אֶחָד - עַל-כָּל-זֶה
בְּהַבְּרֵיאָה יֵשׁ חֲלָקִים, וּבְכָל
חֶלֶק וְחֶלֶק יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת כְּבוֹד מִיָּחָד, שֶׁהוּא
שָׂרֵשׁוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת פ"ה מ"א): "בְּעֲשִׂיָה
מֵאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם" וְכוּ', וּבְכָל
מֵאֲמָר וּמֵאֲמָר יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת כְּבוֹד מִיָּחָד
שֶׁהוּא שָׂרֵשׁוֹ, כִּי הַכְּבוֹד הוּא שָׂרֵשׁ הַכָּל.

צ.ג.

(ח"ב עא)

'כְּבוֹד' הוּא 'תְּקוּנַת-הָעוֹלָם', כִּי (אָבוֹת פ"ו
מ"ב): "כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל
הַכְּבוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מ"ג, יז): לְכַבֹּדֵי
בְּרֵאתֵינוּ" וְכוּ', הֵינּוּ בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ.

כִּי יֵשׁ כְּבוֹד פְּרָטִי לְכָל מֵאֲמָר וּמֵאֲמָר שֶׁל
"הַעֲשִׂיָה מֵאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא
הָעוֹלָם" (אָבוֹת פ"ה מ"א), אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ
הַכְּבוֹד הָיָה זֶה הַמֵּאֲמָר, שֶׁעַל-יְדֵיו נִבְרָא
'חֶלֶק פְּלוּנִי' מִהַבְּרֵיאָה. כִּי זֶה הַמֵּאֲמָר שֶׁבוֹ
נִבְרָא 'חֶלֶק פְּלוּנִי' מִהַבְּרֵיאָה, הָיָה בְּשִׁבִיל
'כְּבוֹד זֶה', כְּדֵי שֶׁיִּגְיַע 'כְּבוֹד זֶה' לְהַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ, וְכֵן 'מֵאֲמָר אַחֵר', וְכֵן כָּל הַמֵּאֲמָרוֹת.

